

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra managementu a informatiky

Financování vnější bezpečnosti České republiky

Bakalářská práce

Financing the external security of the Czech Republic

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Ing. Jitka Šívarová

AUTOR PRÁCE

Michael Pavlis

PRAHA 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Ve Vodňanech, dne 25. 8. 2022

Michael Pavlis

ANOTACE

Předmětem této bakalářské práce je shrnutí financování vnější bezpečnosti České republiky. Obecné shrnutí financování vnější bezpečnosti ČR proběhlo z několika zdrojů. Jako základ těchto zdrojů byla použita odborná literatura a strategické materiály, které vydalo ministerstvo obrany. Zhodnocení sledovaného období proběhlo na základě získaných informací ze státních závěrečných účtů a veřejně dostupných informací ministerstva financí. Práce je rozdělná do dvou hlavních kapitol. V teoretické části je popsáno a vysvětleno rozdělení financí, které slouží k financování vnější bezpečnosti ČR. Druhá část popisuje strukturu a účel výdajů státního rozpočtu v kapitole ministerstva obrany a zároveň se věnuje výši financování vnější bezpečnosti, jakožto výdajů na obranu ve vztahu k HDP.

KLÍČOVÁ SLOVA

vnější bezpečnost ČR, financování vnější bezpečnosti, struktura a účel výdajů, státní závěrečný účet, kapitola ministerstva obrany, NATO

ANNOTATION

The subject of this bachelor thesis is a summary of the financing of external security of the Czech Republic. A general summary of the financing of the external security of the Czech Republic was made from several sources. As a basis for these sources, literature and strategic materials published by the Ministry of Defense were used. The evaluation of the period under review was made on the basis of information obtained from the State Final Accounts which can be found from the Ministry of Finance's public websites. The thesis is divided into two main parts. The theoretical part describes and explains the distribution of finances used to finance the external security of the Czech Republic. The second part describes the structure and purpose of the state budget expenditures of the Ministry of Defense and also discusses the level of external security financing as defense expenditure in relation to GDP.

KEYWORDS

external security of the Czech Republic, financing of external security, structure and purpose of expenditure, state final account, chapter of the Ministry of Defence, NATO

Poděkování

Touto cestou bych chtěl poděkovat paní Ing. Jitce Šívarové, která s maximální ochotou konzultovala mou práci. Byla nejen velmi ochotnou osobou, ale i naslouchající a chápající osobou předávající mi trpělivě rady a zkušenosti.

Obsah

1	Teoretická část	7
1.1	Zakotvení obrany státu	8
1.2	Institucionální zabezpečení obrany	9
1.3	Celkové výdaje	12
1.3.1	Vznik vojenských financí	13
1.3.2	Vojenské výdaje	15
1.3.3	Vojenské výdaje ČR.....	17
1.3.4	Programové financování	17
1.3.5	Financování vojenských výdajů	18
1.3.6	Finanční hospodaření v resortu MO ČR	19
1.3.7	Financování zahraničních misí.....	21
1.4	NATO a jeho vnější bezpečnost	23
2	Praktická část	24
2.1	Shrnutí financování.....	24
2.2	Analýza rozpočtu Ministerstva obrany	25
2.3	Celkové výdaje rozpočtu Ministerstva obrany	25
2.4	Výdaje rozpočtu Ministerstva obrany v jednotlivých letech	32
2.4.1	Období od roku 1993 do roku 2003	32
2.4.2	Období od roku 2004 do roku 2013	36
2.4.3	Období od roku 2014 do roku 2020	41
2.5	Hodnocení plnění 2 % závazku vůči NATO	47
3	Závěr	49
4	Seznam použité literatury:	52
5	Seznam použitých zkratk.....	53
6	Seznam příloh	58
7	Přílohy	59

Úvod

V dnešní době se velmi často můžeme setkat s řešením otázky naší bezpečnosti. Bezpečí a jistota jsou dle Maslowovy pyramidy základní potřeby, které by měly být uspokojeny, aby se člověk cítil dobře. S narůstajícím napětím ve světě se pak tyto potřeby stávají těmi nejzásadnějšími, byť si to mnozí z nás ještě nejsou ochotni připustit.

Podstatou této práce je proniknutí do struktury a fungování základní funkce státu - a to do jeho vnější bezpečnosti, kdy se tento pojem snaží vymezit v širších souvislostech. Vnější bezpečnost státu znamená především jeho obranu, kdy tato je financovaná skrze státní výdaje. Cílem práce je vymezení struktury a způsobu financování a dále zhodnocení dostatečnosti financování vnější bezpečnosti České republiky z finančních prostředků státního rozpočtu. Dostatečné financování obrany zajistí stabilní prostředí, které zajistí nerušené fungování ekonomiky státu. Ve stabilním prostředí je zachována investiční i spotřebitelská důvěra a patří tak k nezastupitelným podmínkám pro hospodářský růst a rozvoj. V rámci této bakalářské práce nabízím přehled o struktuře a účelu výdajů na obranu mezi lety 1993 až 2020 s užitím několika vědeckých metod. Patří mezi ně rešerše dostupných literárních zdrojů, deskripce a v praktické části především analýza dat s grafickým výstupem. Zároveň chci ověřit, jak plní ČR svůj závazek vůči NATO - konkrétně výši financování obrany alespoň 2 % HPD.

Při výběru tématu této bakalářské práce v roce 2021 jsem si ani náhodou nedovedl představit, jak se toto téma stane aktuálním. Bohužel, v únoru roku 2022 na území Evropy vznikl válečný konflikt, který od konce války v Jugoslávii nemá obdoby. Vojsko Ruské federace zaútočilo celou svou ničivou silou na území svého souseda, nezávislý demokratický stát, Ukrajinu. Postupně nám všem došlo, že výdaje na armádu a zbrojení nelze z žádných endogenních příčin v kapitole státního rozpočtu jen tak volně škrtnat. Odpovědí na ruský vpád na území suverénního státu budou zřejmě vyšší výdaje všech členských zemí NATO na financování zbrojního průmyslu a rozpočtů jednotlivých armád. V návaznosti na výše uvedené mi vzniká prostor pro další rozvinutí tohoto tématu ve své diplomové práci v čase budoucím.

1 Teoretická část

Česká republika se nachází ve střední Evropě. Sousedí se čtyřmi státy, kterými jsou: Spolková republika Německo, Polsko, Slovensko a Rakousko. Hranice mezi státy jsou jasně vymezené a v dnešní době platí volný pohyb mezi státy. Vnější hranice České republiky však nejsou jedinými hranicemi, které jsou pro nás důležité. Vzhledem k tomu, že jsme součástí Severoatlantické aliance (článek 5 Severoatlantické smlouvy¹ na pomoc každému členovi při ochraně vnějších hranic NATO), je pro nás stejně tak důležitá územní celistvost u všech partnerů, kteří jsou taktéž součástí Severoatlantické aliance.

Vnější bezpečnost je stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby ohrožující stát a jeho zájmy zvnějšku a kdy je tento stát k eliminaci existujících i potenciálních vnějších hrozeb efektivně vybaven a ochoten. Hrozby mohou být vojenské nebo ekonomické povahy, mohou mít charakter migrační vlny apod. Je to také souhrn mezinárodněpolitických, ekonomických a vojenských vztahů státu s okolními státy a koalicemi, jejichž prostřednictvím prosazuje své státní zájmy.²

Vnější bezpečnost byla do konce studené války vnímána především jako vojenská bezpečnost před útokem nepřátelské armády. Po konci studené války a minimalizaci možnosti vojenského konfliktu pro Západ, se pak začalo hovořit i o nevojenských hrozbách, které ovlivňují bezpečnost zvenčí. Jedná se pak především o hrozby ekologické, kybernetické, migrační apod.³

Na začátku je důležité zorientovat se a pochopit, které prvky bezpečnosti České republiky souvisí s těmi ostatními. Bezpečnost je obrovské téma, o kterém jsme slyšeli v posledních letech zejména v souvislosti s uskutečněnými teroristickými útoky. Tento jeden každý útok vždy směřoval proti základním znakům bezpečného státu a vždy nás dokázal překvapit, na rozdíl třeba od Izraelců, kteří mají laťku bezpečnosti posazenou

¹ NATO: článek 5 Severoatlantické smlouvy [online]. [cit. 2022-01-13]. Dostupné z: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_17120.htm?selectedLocale=cs

² Ministerstvo vnitra České republiky, odbor bezpečnostní politiky: *Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu* [citováno 9. 2. 2022]. Dostupný z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-řízení-a-planování-obrany-státu.aspx>

³ Mareš, M. In. Zeman, P. a kol.: *Česká bezpečnostní terminologie*. Výklad základních pojmů. Brno: Ústav strategických studií vojenské akademie v Brně, 2002. [cit. 2022-08-25]. Dostupné z: <https://moodle.unob.cz/pluginfile.php/11277/course/section/3043/%C4%8Cesk%C3%A1%20bezpe%C4%8Dnostn%C3%AD%20terminologie.pdf>, str. 18.

stejně vysoko, avšak jako mnohem častější oběti útoků na svobodu s touto problematikou umí lépe žít i pracovat.

U nás v České republice platí, že zajištění svrchovanosti a územní celistvosti státního území je předmětem činnosti státních institucí zajišťujících vnější bezpečnost státu. Oproti tomu ochrana demokratických základů státu, ochrana životů a zdraví osob a ochrana majetkových hodnot jsou předmětem činnosti institucí určených k zajišťování vnitřní bezpečnosti státu, jako jsou policie, hasiči, justice apod.⁴

Obrana státu je produkována zvláštními institucemi veřejného sektoru, které patří do resortu obrany.⁵ Vnější bezpečnost ČR zajišťuje především Armáda ČR (dále jen „AČR“), Úřad pro zahraniční styky a informace (dále jen „ÚZSI), Vojenské zpravodajství (dále jen „VZ“) a Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost (dále jen „NÚKIB“).

1.1 Zakotvení obrany státu

Povinnost obrany ČR je legislativně zakotvena v několika normách. Nejobecněji platná úprava je obsažena v Ústavě - zákon číslo 1/1993, na ni navazuje ústavní zákon č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti České republiky, na jehož základě je zřízena Bezpečnostní rada státu a také upřesňuje fungování základních principů bezpečnosti ČR. Další zákon, který na tyto předešlé navazuje, je zákon číslo 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, který se mimo jiné zabývá financováním obrany státu. Na legislativní uchopení obrany státu v ČR navazují dva zásadní dokumenty:

1) Bezpečnostní strategie ČR - základní dokument, který určuje koncepci bezpečnostní politiky státu. Tento dokument byl zpracován v témže roce, kdy ČR vstoupila do NATO a jsou v něm kodifikovány nejen zájmy ČR, ale i zhodnocení obecných bezpečnostních rizik a hrozeb. Dále obsahuje různá opatření v zájmu zajištění bezpečnosti ČR, která vycházejí z dlouhodobých záměrů. *Bezpečnostní strategie vychází z komplexního pojetí bezpečnosti, jehož rysem je vědomí*

⁴ PERNICA, Bohuslav. *Profesionalizace ozbrojených sil: trendy, teorie a zkušenosti*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2007. ISBN 978-80-7278-381-6, str. 15.

⁵ HOLCNER, Vladan. *Základy ekonomiky obrany státu: studijní text*. Brno: Univerzita obrany, 2011. ISBN 978-80-7231-817-9, str. 14.

*propojenosti a vzájemné závislosti roviny politické, vojenské, hospodářské a oblasti vnitřního pořádku a ochrany obyvatel.*⁶

2) Vojenská strategie ČR - dokument navazující na Bezpečnostní strategii ČR, kdy obsahuje zejména základní principy zajištění obrany, zásady výstavby a použití ozbrojených sil ČR. Svým obsahem rozvíjí a doplňuje Bezpečnostní strategii ČR a to na základě předpokládaného vývoje bezpečnostního stavu. *Vojenská strategie ČR patří mezi základní bezpečnostní dokumenty ČR, které vytvářejí koncepční rámec pro ozbrojené síly k plnění vojenských úkolů obrany země, závazků kolektivní obrany zemí NATO a účasti na aliančních, unijních a koaličních operacích.*⁷

1.2 Institucionální zabezpečení obrany

Řízením obrany ČR se zabývají a za něj zodpovídají státní orgány, v rozsahu pravomocí jim svěřených - zejména Ústavou a zákony. Pod základní organizaci obrany státu spadá: Výstavba, řízení a příprava ozbrojených sil, příprava území státu, plán obrany a hospodářské připravenosti – skrze opatření v částech veřejného života směřující k zajištění obrany státu. Vrchní velitel ozbrojených sil je prezident republiky. Vláda jako ústřední exekutivní moc je zodpovědná za funkci bezpečnosti státu, kdy tato je vždy zajišťována komplexně. *Z tohoto pohledu si bezpečnostní instituce v případě rozhodnutí vlády vzájemně asistují silami a prostředky při zajišťování jak funkce vnější, tak i funkce vnitřní bezpečnosti.*⁸

Předpokladem dosažení cílů v oblasti obrany státu zejména před vnějším vojenským ohrožením je koncepční připravenost a spolupráce všech resortů státní správy při výstavbě systému obrany (legislativa, zahraničněpolitické aktivity, obranné a civilní nouzové plánování, domácí zbrojní výroba, výchova obyvatelstva).

Obranná politika je nadresortní povahy. Její realizace se týká všech občanů. Použití ozbrojených sil je pouze jednou z jejích součástí. Zpracování koncepce obranné

⁶ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2007. ISBN 978-80-86929-29-3, str. 120.

⁷ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2007. ISBN 978-80-86929-29-3, str. 120.

⁸ PERNICA, Bohuslav. *Profesionalizace ozbrojených sil: trendy, teorie a zkušenosti*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2007. ISBN 978-80-7278-381-6, str. 16.

politiky a koordinace přípravy obrany státu včetně naplnění obranných aspektů nutných k působení v euroatlantických bezpečnostních strukturách jsou úkoly Ministerstva obrany.⁹

Odpovědnost za zajištění bezpečnosti země mají ve státě orgány zákonodárné, výkonné a soudní moci. Bezpečnost České republiky zajišťují ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, zpravodajské služby, záchranné sbory a havarijní služby. Orgány státu, vyšších územně samosprávných celků a samosprávy, jakož i právnické a fyzické osoby jsou povinny se podílet na zajišťování bezpečnosti České republiky v rozsahu stanoveném zákonem. Bezpečnostní systém je koncipován tak, aby každá z jeho součástí byla schopna realizovat zákonem stanovené úkoly samostatně. Společné úsilí v boji proti všem formám destabilizace bezpečnostní situace uvnitř i vně státu však vyžaduje stále více překonávat tradiční resortní kompetence. Za funkčnost komplexního působení celého bezpečnostního systému odpovídá vláda České republiky. Základní principy zajištění bezpečnosti České republiky definuje ústavní zákon o bezpečnosti České republiky (č. 110/1998 Sb.), který, rovněž ustavil Bezpečnostní radu státu (dále jen „BRS“), která v rozsahu pověření stanoveného vládou připravuje vládě návrhy opatření k zajišťování bezpečnosti České republiky. Stálými pracovními orgány BRS jsou Výbor pro obranné plánování, který koordinuje plány opatření k zajištění obrany ČR, Výbor pro civilní nouzové plánování, který jednak koordinuje plány opatření k zajištění ochrany vnitřní bezpečnosti státu, ochrany obyvatelstva a ochrany ekonomiky, jednak koordinuje požadavky na civilní zdroje, jež jsou nezbytné pro zajištění bezpečnosti ČR, a Výbor pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky ČR. V rámci BRS byl rovněž zřízen Meziresortní krizový štáb pro zabezpečení řešení krizových situací týkajících se bezpečnostních zájmů ČR. Vláda a parlament zajišťují nezbytné lidské, věcné a finanční zdroje pro vnitřní a vnější bezpečnost ČR.¹⁰

BRS je složena z předsedy vlády a některých dalších členů vlády (dne 1. 2. 2022 je tento počet ustanoven na 10), kdy prezident má právo účastnit se schůzí.

⁹ Bezpečnostní strategie České republiky. *Ministerstvo obrany* [online]. Praha: Naše vojsko, s.p., 1999. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/002.pdf>, str. 9.

¹⁰ Bezpečnostní strategie České republiky. *Ministerstvo obrany* [online]. Praha: Naše vojsko, s.p., 1999. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/002.pdf>, str. 13.

Bezpečnostní rada připravuje vládě návrhy opatření k zajišťování bezpečnosti České republiky.¹¹

Ministerstvo obrany (dále jen „MO“) k zajišťování obrany státu navrhuje vládě základní opatření k přípravě a organizování obrany státu. Zpracovává obranné koncepce a požadavky na zabezpečení obrany státu, odpovídá za proces plánování obrany a koordinuje jeho přípravu.¹² Přechod mezi stavem míru, stavem ohrožení a válečným stavem je zpracován v návrhu Plánu obrany ČR.¹³ Součástí MO je Generální štáb Armády ČR (dále jen „GŠ AČR“), který má na starosti velení AČR a v jeho čele stojí náčelník GŠ AČR. Určitou nevojenskou část zabezpečení obrany státu, zejména tu krizovou, vykonávají v přenesené působnosti také obce a kraje. K zajišťování bezpečnosti vytváří Česká republika ozbrojené síly. Ozbrojené síly ČR se člení na Armádu ČR, Vojenskou kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž. Priority výstavby, přípravy a použití Armády ČR, jako hlavní složky ozbrojených sil, respektují stav a vývoj bezpečnostního prostředí státu, rozsah spojeneckých závazků, charakter a rozsah možného ozbrojeného konfliktu a způsoby jeho zahájení, předpokládané cíle agresora, až po podíl na eliminaci nevojenských ohrožení.¹⁴ Ozbrojené síly jsou připravovány komplexně a jednotlivé prvky mohou být použity k plnění různých úkolů.

¹¹ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2007. ISBN 978-80-86929-29-3, str. 123.

¹² REKTOŘÍK, Jaroslav. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2007. ISBN 978-80-86929-29-3, str. 123.

¹³ Plán obrany ČR. *Ministerstvo obrany* [online]. 2011. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/Pl_n_obrany1.pdf

¹⁴ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2007. ISBN 978-80-86929-29-3, str. 124.

1.3 Celkové výdaje

Celkové výdaje na obranu se dají vztáhnout k vládní politice a směřování země, protože se jedná o přerozdělování vládního rozpočtu za účelem naplnění různých zájmů a cílů. Rozpočet na obranu je vždy politickým rozhodnutím a pro ozbrojené síly státu je politickým zadáním. *Na otázku o výši vojenského rozpočtu proto nelze odpovědět jednoznačným soudem. Hodnocení musí být vždy vztaženo k úkolu a roli, jakou vedení státu a ozbrojených sil očekává.*¹⁵

Materiálové zdroje pro obranu jsou zajišťovány z domácí průmyslové a hospodářské základny v rámci systému plánování obrany ČR a z dovozu. V krizových situacích budou domácí zdroje ve formě nezbytných dodávek výrobků, prací a služeb zabezpečovány v systému hospodářské mobilizace a budou doplňovány využíváním státních hmotných rezerv a infrastruktury. V souladu s Vojenskou strategií je spravována Národní strategie vyzbrojování, která je výchozím dokumentem politiky vyzbrojování ozbrojených sil. Úroveň ekonomického zabezpečení obrany státu závisí na množství vyčleněných rozpočtových prostředků a efektivnosti jejich využití. Od roku 2003 tuto úroveň ovlivňoval i souběh dvou reforem – reformy ozbrojených sil ČR a reformy veřejných financí. Reforma veřejných financí přinesla snížení podílu obranných výdajů na hrubém domácím produktu (dále jen „HDP“) z 2,08% v roce 2003 na 1,82% v roce 2005 a do roku 2008 se předpokládá pokles na 1,68%. ČR se tak v roce 2005 ocitla pod průměrnou úrovní obranných výdajů evropských členských zemí NATO, která činí 1,85% HDP. Kles i podíl obranných výdajů na státním rozpočtu ČR v letech 2003 a 2005 z 6,6% na 5,8%. Přesto se nominální hodnota obranných výdajů zvyšovala a je předpoklad jejího dalšího růstu vlivem rostoucího objemu HDP.

Finanční zdroje pro pokrytí výdajů na obranu zajišťuje státní rozpočet, kdy základním prvkem je kapitola MO ČR. Zahraniční mise i humanitární pomoc, tak i jejich příprava jsou financovány cestou MO, následně z finanční rezervy státního rozpočtu z Kapitoly všeobecných pokladních práv. Pokud se stát dostane do stavu ohrožení, nebo

¹⁵ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2007. ISBN 978-80-86929-29-3, str. 118.

*válečného konfliktu, tak se na základě rozhodnutí Parlamentu mohou použít jak aktiva státu, tak i všechny dostupné zdroje.*¹⁶

V rámci celkových výdajů považuji za nutné zmínit výdaje, které se týkají úřadu zabezpečujícího také vnější bezpečnost ČR.

Tímto úřadem je Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost (dále jen „NÚKIB“), který vznikl 1.8.2017 na základě zákona č. 181/2014 Sb. Zákon o kybernetické bezpečnosti a od té doby je samostatnou kapitolou státního rozpočtu pod číslem 378. Rozpočet Úřadu je tvořen příjmy i výdaji. NÚKIB má na starosti kybernetickou bezpečnost a ochranu utajovaných informací v oblasti informačních a komunikačních systémů. Ředitel Úřadu se účastní Bezpečnostní rady státu a je členem Výboru pro kybernetickou bezpečnost. Tento výbor je stálým pracovním orgánem BRS pro koordinaci plánování různých opatření k zajištění kybernetické bezpečnosti ČR.

NÚKIB měl v roce 2020 výdaje ve výši 369 mil. Kč. Z této částky šlo 53% na platy, 28% na jiné běžné výdaje a 13% na kapitálové výdaje. Kapitálové výdaje byly vynaloženy především na rozvoj a obnovu materiálně-technické základny Úřadu. Celkové příjmy za rok 2020 byly ve výši přibližně 0,2 mil. Kč a to zejména z licenčních práv výzkumu a vývoje.¹⁷

1.3.1 Vznik vojenských financí

Vojenské finance zde nebyly od počátku věků, ale mají přímou návaznost na vznik státních celků. Celistvost daného území příslušného státu byla v minulosti napadána agresory a stát tedy pro obranu potřeboval armádu. Již od počátku prvních vojenských financí bylo důležité především rozdělit příjmy státní pokladny tak, aby dostatečná část přišla k ozbrojeným složkám státu včas. Prvním, kdo v rozpočtu počítal s financemi na armádu, byl v roce 63 před n. l. Gaius Julius Caesar. V období 17. a 18. století byly výdaje na armádu 25-75% z celkové hodnoty státních výdajů. Dnes u evropských států, jako členů EU a NATO, hovoříme o hodnotě kolem 2%. *Vojenské finance plní*

¹⁶ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2007. ISBN 978-80-86929-29-3, str. 125.

¹⁷ *Zpráva o činnosti 2020: Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost* [online]. Praha, 2021. [cit.2022-08-24]. Dostupné z: https://nukib.cz/download/publikace/zpravy_o_stavu/Zprava_o_cinnosti_NUKIB%20-%202020.pdf

důležitou úlohu v ekonomickém zabezpečení obranyschopnosti státu. Jejich hlavní úkol spočívá v tom, že jsou prostředkem proměny vojenskoekonomického potenciálu na reálnou vojenskou sílu. Úkolem vojenských financí je v konečném důsledku zabezpečit materiální prostředky a služby pro uspokojování nejrozmanitějších potřeb spojených přímo nebo nepřímo se zabezpečování obranyschopnosti země.¹⁸

Financování vnější bezpečnosti ČR je kombinace několika nástrojů, která vede k zabezpečení vnější obrany státu. Stát se o zajištění obrany může starat diplomatickou, obchodní, vojenskou a smíšenou cestou. Vojenské výdaje jsou kombinací lidských, materiálních a finančních zdrojů, které jsou použity k obraně státu.

Vojenský finanční úřad (dále jen „VFÚ“) vznikl Rozkazem ministra obrany č.40/1993, jako odborný orgán Hlavního finančního úřadu (dále jen „HFÚ“) MO pro zabezpečení celkového finančního toku do teritorií a jejich součástí. Zástupce VFÚ je ředitel, který je přímo podřízený řediteli HFÚ MO a odpovídá za celkový stav finančního hospodaření na jemu podřízených součástech. V roce 2001 došlo k přejmenování VFÚ na Regionální finanční odbor (dále jen „RFO“) a ředitel RFO je nově podřízen řediteli ekonomické sekce MO.

Budoucí směry vývoje ekonomické služby budou s vysokou mírou pravděpodobnosti zaměřeny na podporu velitelům, ostatně jako v současné době, ovšem v budoucnu bude jedna ze základních funkcí služby směřovat k měření a vyhodnocování nákladů na jednotlivé vojenské činnosti. Na základě tohoto vývoje bude docházet k propojování činností jednotlivých složek řízení na všech stupních řízení a velení, které v současné době fungují autonomně. Jedná se o složky řízení, které zabezpečují proces plánování, ekonomickou službu, personální zabezpečení a logistiku. Jinak řečeno, jedná se o propojení plánovacího procesu s činností složek, které na všech stupních řízení a velení hospodaří se zdroji.

Současná podoba finančního účetnictví, a to zejména vzhledem k tomu, že nejsou využity jeho potencionální možnosti, neposkytuje výstupy s potřebnou vypovídající schopností, tudíž velitel (manažer) nemá k dispozici ucelenou databázi informací o ekonomice útvaru v reálném čase a tudíž nelze objektivně vytvořit podmínky pro efektivní využití zdrojů. Stávající účetnictví neobsahuje informace o vynaložených

¹⁸ FLACHBART, Alojz. *Management financování Armády České republiky*: skripta. Brno: Univerzita obrany, 2008. ISBN 978-80-7231-264-1, str. 43.

nákladech na činnosti, ale jen o nákladech podle druhu spotřeby, místa spotřeby (nákladového střediska a jejich výši. Chceme-li ovšem hovořit o sledování nákladů na činnosti (aktivity), musíme zcela logicky začít u plánování. ... Teprve realizace zdrojů s využitím metod controllingu, s vazbou mezi plánovanými a realizovanými náklady, vytvoří podmínky pro efektivní hospodaření s přidělenými, byť omezenými rozpočtovými prostředky. ... Plánování je potřeba dát smysl a řád a toho lze dosáhnout pouze tehdy, když každý, kdo se na plánování podílí, pochopí systém plánování a svoji úlohu v něm. V procesu plánování a následně v procesu realizace výdajů nejsou vždy dodržovány zásady hospodárnosti, účelnosti a efektivnosti, a to počínaje od stupně vojenského útvaru. Dosud nebyla pro resort stanovena kritéria pro hodnocení těchto kategorií, jak ukládá zákon číslo 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů.¹⁹ Dnes všechny tyto funkce přebrala do své pravomoci Finanční správa AČR, kdy funguje jako ekonomický orgán GŠ AČR, který zajišťuje finanční řízení a finanční zabezpečení organizačních celků GŠ AČR.

1.3.2 Vojenské výdaje

Vojenské výdaje zahrnují výdaje na:

- 1) ozbrojené síly (včetně mírových),
- 2) MO a další vládní agentury zapojené do obranných projektů,
- 3) polovojenské síly, pokud lze usoudit, že jsou vycvičeny, vybaveny a připraveny,
- 4) vojenské aktivity v kosmu.

Tyto výdaje zahrnují:

- A) veškeré výdaje na vojenský a civilní personál,
- B) vojenské důchody a výsluhy vyplácené vojákům v záloze,
- C) sociální služby poskytované personálu a rodinným příslušníkům,

¹⁹ FLACHBART, Alojz. *Management financování Armády České republiky*: skripta. Brno: Univerzita obrany, 2008. ISBN 978-80-7231-264-1, str. 77-79.

- D) provoz a údržbu,
- E) nákup techniky, materiálu a služeb,
- F) vojenský výzkum a vývoj,
- G) vojenské stavby,
- H) vojenskou pomoc.

Nezahrnují:

- A) ochranu obyvatelstva,
- B) současné výdaje minulých vojenských aktivit (likvidace zbraní, demobilizace, konverzi zařízení na výrobu zbraní a peněžní požitky veteránů).

Brzoska uvádí definici vojenských výdajů jako souhrn veškerých finančních prostředků, které daný stát vynaloží na udržování a výstavbu vojenské organizace a to jak v době míru, tak i v případě válečného konfliktu.²⁰

Výše vojenských výdajů je velmi často přirovnána k měřítku výstupu vojenské síly státu. Vojenské výdaje mezi jednotlivými zeměmi se dají porovnávat a srovnávat s výdaji a úrovní zajištěné obrany.

Nejčastějším ukazatelem je poměr vojenských výdajů k HDP daného státu, kdy si však musíme uvědomit, že tento ukazatel u porovnávání jednotlivých států nám dává celkem přesný obraz toho, kolik jednotlivý stát vydá peněz ze státního rozpočtu na obranu, ale už nám neukazuje, jak je ekonomika daného státu velká. Tento ukazatel vyjadřuje prioritu financování vojenských účelů daného státu. Finance, které stát vydá k vojenským účelům, již nepoužije např. na výdaje za zdravotnictví, školství, sociální péči, vědu, nebo výzkum. Lze se tedy setkat s ukazatelem, který porovnává poměr vojenských výdajů, výdajů na zdravotnictví, na vzdělání, atp.

²⁰ HOLCNER, Vladan. *Základy ekonomiky obrany státu*: studijní text. Brno: Univerzita obrany, 2011. ISBN 978-80-7231-817-9, str. 23.

V případě, kdy jsou vojenské výdaje kryty schodkovým státním rozpočtem, generují současné vojenské výdaje další související výdaje ve výši alikvotní části břemene dluhové služby státního rozpočtu.²¹

1.3.3 Vojenské výdaje ČR

Vývoj vojenských výdajů byl po rozdělení československé federace dramatický. Ambice ČR dostat se co nejrychleji do NATO způsobila mezi lety 1993-1999 vyšší vládní výdaje, kdy následovalo období aktivního zapojení AČR do struktur NATO, díky čemuž se výdaje stále držely na vyšší úrovni. Významný faktor, který ovlivnil výši vojenských výdajů, byla profesionalizace AČR v roce 2005 a modernizace vojenské techniky. Následovalo období útlumu, kdy se na nižších státních výdajích podepsaly důsledky schodkového hospodaření státu a související tlak na omezování vládních výdajů.

V rámci přístupového procesu ČR do NATO česká vláda deklarovala svůj závazek vyčleňovat na obranu výdaje ve výši alespoň 2,2% HDP. Tento závazek byl zrevidován na úroveň 2,0% HDP. V důsledku výše zmíněných tlaků na vládní výdaje pak po roce 2005 došlo k odpoutání objemu výdajů ČR od roku 1993 do roku 2008, jak dokumentuje Stockholmský výbor pro výzkum míru.²²

1.3.4 Programové financování

Systém plánování, programování a rozpočtování (dále jen PPBS) byl zaveden na resortu MO v červenci 1993. Tento systém slouží k řízení veřejných zdrojů (obrných zdrojů), které se vyznačují svojí vzácností. Jelikož jsou tyto zdroje vzácné, je také potřeba hledat způsob, jak je nejpříznivěji využít a zároveň naplnit cíle resortu. Prostřednictvím systému PPBS mohou politici provádět dozor nad armádním sektorem, jelikož tento systém je svými vstupy (zdroji) a výstupy (užitky) napojený na Parlament ČR. Zdroje, které vstupují do PPBS můžeme rozlišovat na zdroje lidské, věcné a zdroje finanční. Tyto omezené zdroje jsou resortu obrany přidělovány na

²¹ HOLCNER, Vladan. *Základy ekonomiky obrany státu*: studijní text. Brno: Univerzita obrany, 2011. ISBN 978-80-7231-817-9, str. 24.

²² HOLCNER, Vladan. *Základy ekonomiky obrany státu*: studijní text. Brno: Univerzita obrany, 2011. ISBN 978-80-7231-817-9, str. 27.

*základě různých kritérií, kterými je např. stupeň ohrožení státu nebo jiná vnější rizika.*²³ Programové financování tedy počítá s odhadem HDP pro následující rok a z této odhadované hodnoty určí výši potřebné částky na financování MO. Ve výše popsáném schématu je tedy viditelná závislost mezi správným odhadem HPD, jeho reálnou hodnotou a půl roku dopředu uzavřenou kapitolou financování MO. Výše rozpočtu jde dále v probíhajícím kalendářním roce měnit dodatečnými vládními vyhláškami, nebo z rozpočtové rezervy.

Následující odstavce ve zkratce více přiblíží a vysvětlí jednotlivé typy výdajů.

Kapitálové výdaje jsou náklady na pořízení nového, nebo opravu starého majetku (investice).

Běžné výdaje jsou náklady na standardní provoz organizace (platy, důchody a chod resortu / AČR). Běžné výdaje se dělí na osobní mandatorní (platy, platby za pojistné, sociální dávky) a ostatní výdaje, které mají za cíl zabezpečení běžného provozu (platby za energie atd.).

Mandatorní výdaje jsou pro vládu povinné a závazné, protože jsou stanoveny zákonem nebo jinou právní normou, nebo vycházejí ze smluvních závazků státu.

1.3.5 Financování vojenských výdajů

Mezi základní povinnosti panovníka/vlády vždy patřilo zabezpečit základní funkce státu, kam patří vnitřní i vnější bezpečnost. Zabezpečování obrany má u každého státu různá specifika, protože souvisí s ochranou národních zájmů, národní identity a národního bohatství. *Zachování existence národa vedlo státy k hledání nejvhodnějších forem financování a zdrojů ekonomického zabezpečení těchto potřeb, včetně zabezpečení potřeb armády dané země.*²⁴

²³ OCHRANA, F. *Vybrané problémy financování a ekonomiky obrany*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze 1998. str. 62 – 65.

²⁴ HOLCNER, Vladan. *Základy ekonomiky obrany státu: studijní text*. Brno: Univerzita obrany, 2011. ISBN 978-80-7231-817-9, str. 39.

Možných forem financování je několik. Dělí se ve vztahu k přerozdělovacímu procesu.

1) *Před rozpočtové financování je spojováno s nejstaršími formami získávání prostředků pro obranné potřeby. Mezi ně na prvním místě patřila válečná kořist a později konfiskace majetku poražených stran válečného konfliktu*

2) *Mezi řádní rozpočtové financování lze zařadit nejrozšířenější způsob a tím je výběr daní, v dřívější době byly využívány i kontribuce.*

3) *Mimořádné financování je zastoupeno mimořádnými daněmi, které jsou označovány jako vojenské daně, které však nemají jednorázový charakter.*

4) *Fondové financování představuje vytvoření účelového fondu, který následně zabezpečuje dostatečnost finančních prostředků pro udržování a rozvoj armády a obranných potřeb dané země.*

5) *Při mimorozpočtovém financování obranných potřeb je využíváno úvěrů, půjček, nebo dluhopisových programů. V minulosti i současnosti se k těmto formám často přistupovalo, jako k regulárnímu doplňku rozpočtových forem financování.²⁵*

Zdroje financování jakožto ekonomické zabezpečení obranných a vojenských potřeb dělíme do dvou skupin:

A) finanční – kdy se jedná především o daně (i zavedení nových, nebo zvýšení stávajících), redukce ostatních vládních výdajů, půjčky od obyvatelstva, tvorba peněz.

B) nefinanční – tímto je myšlena zvýšená produkce, redukování osobní spotřeby obyvatelstva, redukování investic v nových formách kapitálu a spotřeba již existujícího kapitálu.

1.3.6 Finanční hospodaření v resortu MO ČR

Nejčastěji diskutovaným tématem posledních let je problematika racionálního a efektivního alokování zdrojů, protože zdrojový rámec resortu MO ČR dlouhodobě klesal. *Do nedávné doby se v rámci procesu financování a hospodaření s finančními prostředky uplatňoval systém plánování, programování a rozpočtování (SPPR). Od roku 2009-2010 se začal implementovat nový systém řízení lidských, věcných a*

²⁵ HOLCNER, Vladan. *Základy ekonomiky obrany státu*: studijní text. Brno: Univerzita obrany, 2011. ISBN 978-80-7231-817-9, str. 39-40.

finančních zdrojů. Jedná se o systém cílově orientovaného plánování (COP) a cílově orientované rozpočtování (COR). Na rozdíl od dřívějšího období mohou mít tyto systémy pozitivní důsledek při řízení zdrojů. Cílem je optimální sladění cílů/úkolů, které stojí před resortem obrany v běžném období se zdroji, které má k dispozici.

V České republice jsou veřejné služby (statky) zabezpečovány pro obyvatelstvo prostřednictvím veřejného sektoru. V rámci veřejného sektoru se převážně jedná o instituce, veřejnoprávní neziskové organizace, které jsou zřizované na úrovni státu, nebo na úrovni obcí a krajů. Jedná se především o tzv. organizační složky státu (dále jen „OSS“), příspěvkové organizace (dále jen „PO“) a obecně prospěšné společnosti (dále jen „OPS“). Stát, jednotlivá ministerstva mohou zřizovat v rámci své působnosti tzv. státní podniky (dále jen „SP“), které jsou právníckými osobami provozující podnikatelskou činnost. Výše uvedené platí i pro resort obrany. OSS, PO a SP zřízené státem, MO ČR jsou následující:

- *Organizační složky státu:*
 - A) *Rozpočtová kapitola 307 – Ministerstvo obrany ČR,*
 - B) *Vojenský vlečkový úřad*
- *Příspěvkové organizace:*
 - A) *Správa vojenského bytového fondu Praha, p. o.,*
 - B) *Vojenská lázeňská a rekreační zařízení Praha, p. o.,*
 - C) *Ústřední vojenská nemocnice Praha, p. o.,*
 - D) *Ústav leteckého zdravotnictví Praha, p. o.,*
 - E) *Vojenská nemocnice Brno, p. o.,*
 - F) *Vojenská nemocnice Olomouc, p. o.,*
 - G) *Vědecké a servisní pracoviště tělesné výchovy a sportu, p. o.,*
 - H) *Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu ČR,*
- *Státní podniky:*
 - A) *VOP-026 Šternberk, státní podnik,*
 - B) *LOM Praha, státní podnik,*
 - C) *Vojenské lesy a statky ČR, státní podnik.* ²⁶

²⁶ HOLCNER, Vladan. *Základy ekonomiky obrany státu*: studijní text. Brno: Univerzita obrany, 2011. ISBN 978-80-7231-817-9, str. 45-47.

1.3.7 Financování zahraničních misí

Organizace a financování zahraničních mírových operací jsou velmi náročné události. Zapojení armády do zahraniční mise je především politické rozhodnutí. Z hlediska finančního zatížení rozpočtu kapitoly MO ČR a z hlediska financování můžeme část AČR v mírových operacích rozdělit od tří základních skupin.

První a nejčetnější skupinou jsou operace řízené NATO. Účastní se jich členské státy NATO a země zapojené v programu Partnerství pro mír (Partnership for Peace – PfP). Financování těchto aktivit je ryze národní záležitostí. Financování jednotek zapojených do operace řízené NATO probíhá zpravidla přímo z rozpočtu kapitoly MO ČR a z hlediska jeho finančního zatížení je nejnáročnější. V rámci rozpočtu kapitoly MO ČR se na základě zpracovaných kalkulací účelově vyčlení příslušná část peněžních prostředků a z těchto pak financování výdajů (investiční, běžné a mandatorní) spojených s operací probíhá.

Druhou skupinou jsou mírové operace organizované a řízené OSN. Těchto operací se účastní členské státy OSN a jsou financovány z prostředků OSN. Základním zdrojem financování je rozpočet OSN krytý členskými příspěvky a jinými aktivitami OSN. Systém finančního zabezpečení operací OSN se několikrát změnil. Odlišný charakter financování a finančního zabezpečení mají mírové operace vojenských pozorovatelů. Vojenským pozorovatelům je z kapitoly MO ČR hrazen pouze plat v české měně a příplatek v jiné než české měně. (!) další výdaje spojené s účastí v takové operaci jsou hrazeny z rozpočtu OSN. Jiný systém financování je aplikován u mírových operací s účastí celistvých vojenských jednotek členských států OSN. Dne 11. dubna 1996 schválilo Valné shromáždění OSN svým usnesením postupy pro stanovení a poskytování finančních náhrad členským státům OSN za vlastní techniku, výzbroj a výstroj jednotek v rámci mírové operace. Jednalo se o vytvoření systému stanovení a poskytování finančních náhrad na základě operativního, případně technického leasingu. Tento „leasingový systém“ stanovení a poskytování finančních náhrad je postaven na bázi operativního leasingu (wet leasing), kdy země vysílající své jednotky zajistí techniku a jejich údržbu, nebo technického leasingu (dry leasing), kdy země vysílající své jednotky zajistí jen techniku a jejich údržba je pak věcí OSN.

Poslední skupinou je zapojení vojenských jednotek v mírové operaci na požádání hostitelské země. V případě zapojení jednotek v mírové operaci na požádání hostitelského státu je financování v konečném důsledku výhradně záležitostí

hostitelského státu. Obvykle se zúčtování takto vzniklých nákladů řídí ujednáním, případně dohodou, ve které se v obecné rovině vláda vysílající země zaváže poskytnout účast v mírové operaci ve prospěch hostitelské země a ta se zavazuje za tuto službu zaplatit. Finanční zatížení rozpočtu vysílající země je v konečném důsledku nulové a veškeré výdaje spojené s působením v operaci nese hostitelská země. Způsobů financování je opět několik. Účast v mírové operaci je možné hostitelskou zemí uhradit zálohově dopředu před začátkem operace. Je možné zaplatit po skončení operace. Možná je i kombinace obou zmíněných způsobů. Velice důležitým faktorem, který má vliv na finanční náročnost celé operace, je možnost odprodat techniku a materiál hostitelské zemi, případně zemi, která nemá přímo charakter hostitelské země, jak je uvedeno výše. Přepravní náklady na dopravu techniky a materiálu zpět do vysílající země mohou být vyšší než samotná hodnota techniky a materiálu. Obecně je další nespornou výhodou odprodeje vojenské techniky hostitelské zemi, vedle úspory přepravních nákladů, možnost potencionálně si zavázat tuto zemi k dalším případným objednávkám materiálu a náhradních dílů nezbytných k provozu odprodané techniky, což může mít v konečném důsledku pozitivní vliv na vývoj obchodní bilance vysílající země.²⁷

²⁷ HOLCNER, Vladan. *Základy ekonomiky obrany státu*: studijní text. Brno: Univerzita obrany, 2011. ISBN 978-80-7231-817-9, str. 54-56.

1.4 NATO a jeho vnější bezpečnost

(anglicky North Atlantic Treaty Organization – NATO, francouzsky Organisation du Traité de l'Atlantique Nord – OTAN; doslova Organizace Severoatlantické smlouvy) je euroatlantický mezinárodní vojenský pakt. Byl založen 4. dubna 1949 podpisem Severoatlantické smlouvy. Aliance sídlí v Bruselu v Belgii. Reakcí na zřízení Západoevropské unie a Pařížské dohody umožňující v roce 1954 vstup NSR do NATO bylo v roce 1955 založení tzv. východního bloku nazývaného Varšavská smlouva. Ta byla po rozpadu sovětského impéria a zániku NDR v roce 1991 rozpuštěna.²⁸ AČR vstupuje dne 12. 3. 1999 do organizace NATO, díky čemuž je mezi roky 2000-2004 uskutečňován proces modernizace, který vyvrcholil k 1. 1. 2005 vznikem plně profesionální armády.

²⁸ Severoatlantická aliance. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-01-13]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Severoatlantick%C3%A1_aliance

2 Praktická část

2.1 Shrnutí financování

AČR spadá pod MO, z jehož prostředků je financovaná. MO čerpá finance pro své fungování ze státního rozpočtu. Státní rozpočet přerozděluje příjmy státu a jeho prostřednictvím „vláda realizuje hospodářskou politiku a uskutečňuje své programové priority“. Státní rozpočet se sestavuje vždy pro jeden rozpočtový rok, který odpovídá roku kalendářnímu. Podle vyhlášky ministerstva financí o rozpočtové skladbě č. 323/2002 Sb. se rozpočtová skladba třídí mnoha způsoby, třeba podle odpovědnosti, druhu, programu, účelu nebo odvětví. Odvětvové třídění zahrnuje šest kategorií. Pátá kategorie nese název Bezpečnost státu a právní ochrana. Výdajů na financování MO, respektive AČR se týká oddíl 51, kam spadají třeba výdaje na činnost vojenských útvarů, výdaje na činnost Vojenské kanceláře prezidenta republiky a Hradní stráže, výdaje na činnost Vojenské policie a Vojenského zpravodajství nebo výdaje na nasazení jednotek AČR nebo Vojenské policie v mírových operacích a misích NATO, OSN a EU.²⁹ To znamená, že oddíl 51 je v podstatě svou výší roven výdajům na obranu státu a jeho vnější bezpečnost. Do výdajů na vnější bezpečnost státu se ještě dají zařadit výdaje na civilní rozvědku ÚZSI (výše těchto výdajů však podléhá utajení) a výdaje NÚKIB.

Hlavním principem zajištění vojenských schopností AČR (dle Koncepce výstavby Armády ČR 2030) je alokace 20 % rozpočtové kapitoly MO. Je počítáno s tím, že se tyto prostředky použijí na výzkum, nákup a modernizaci bojové techniky. Státní rozpočet ve své soustavě programů počítá se zajištěním této realizace dle jednotlivých rozvojových programů.

²⁹ GRUNTOVÁ, Kateřina. *Zběžný ekonomický pohled na Armádu České republiky: zhodnocení a výzvy* [online]. FSV UK, 11.1.2022 [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: <https://media.fsv.cuni.cz/2022/01/11/zbezny-ekonomicky-pohled-na-armadu-ceske-republiky-zhodnoceni-a-vyzvy/>

2.2 Analýza rozpočtu Ministerstva obrany

V praktické části této bakalářské práce budu vycházet především z volně dostupných, pravidelně zveřejňovaných informací webového portálu Ministerstva obrany České republiky. V rámci praktické části bakalářské práce se omezím na rozbor výdajové stránky kapitoly Ministerstva obrany České republiky, jakožto hlavního subjektu zabezpečujícího vnější bezpečnost ČR. Hlavní ukazatel velikosti výdajů jsem zvolil míru plnění požadavku vydávání 2 % HDP státu na svou obranu a tato analýza rozpočtu MO je provedena za období od roku 1993 do roku 2020. Vzhledem k tomu, že k účelu mé práce toto považuji za dostatečné, tak se od ostatních nástrojů finanční analýzy odkloním. V rámci rozpočtu MO nedojde vždy k celkovému vyčerpání přidělených finančních prostředků pro daný rok, a tak se může část těchto prostředků alokovat do dalšího roku jako rozpočtová rezerva. Následující rozpočtový rok může docházet k čerpání této rezervy, a tak se mohou udávané hodnoty dle jednotlivých let v jednotkách procent oproti udávanému stavu v tabulkách lišit. Data udávaná tabulkami totiž jsou čerpána z rozpočtových návrhů vždy pro jednotlivý kalendářní rok.

2.3 Celkové výdaje rozpočtu Ministerstva obrany

Jak již bylo uvedeno v teoretické části této bakalářské práce, každý rozpočet je složen z příjmové a výdajové strany. Stejně tak je složen i rozpočet Ministerstva obrany, který je sledován v rámci této praktické části bakalářské práce. V první řadě je v grafu č. 1 sledována výše výdajů Ministerstva obrany k HDP České republiky, v druhé řadě výše výdajů MO k celkové výši výdajů státní kasy vždy v daném roce.

Česká republika se ve Walesu na Summitu NATO v roce 2014 zavázala, že výdaje na obranu budou vždy nejméně 2 % k HDP v daném kalendářním roce.³⁰ Tento závazek však nyní Česká republika neplní i přes to, že má vést k větší odpovědnosti evropských členů NATO za vlastní bezpečnost, a to právě díky navýšení obranných rozpočtů členských států alespoň na 2 % HDP.

³⁰ *Summit NATO ve Walesu* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: http://data.idnes.cz/soubory/na_knihovna/A150106_M02_023_FB1403_WALES.PDF

O stránku níže je uvedena mnou vytvořená tabulka s daty, ze kterých vycházejí grafy. V prvním sloupci je vždy uveden daný rok, ve druhém sloupci celkové výdaje na obranu v mld. Kč, ve třetím sloupci výše HDP ČR v mld. Kč. Ve čtvrtém sloupci je (po výpočtu) zobrazeno procentuální vyjádření výše výdajů za obranu z celkového HDP. V pátém sloupci je v mld. Kč zobrazena výše státního rozpočtu a v šestém sloupci je (po výpočtu) zobrazeno procentuální vyjádření výdajů na obranu z celkového rozpočtu státu. V posledním sloupci je procentuálně vyjádřen poměr mezi výší státního rozpočtu a HDP.

V Tabulce č. 1 jsou kvůli možnosti zobrazení všech hodnot uvedená čísla zaokrouhlena na maximálně dvě desetinná místa, avšak výpočet byl prováděn z přesnějších údajů, proto výpočet procent z hodnot v tabulce nemusí vždy zcela přesně vyjadřovat použitou hodnotu. Jako celkové výdaje na vnější obranu státu je v tabulce počítáno s celkovým čerpáním státního rozpočtu v kapitole MO.

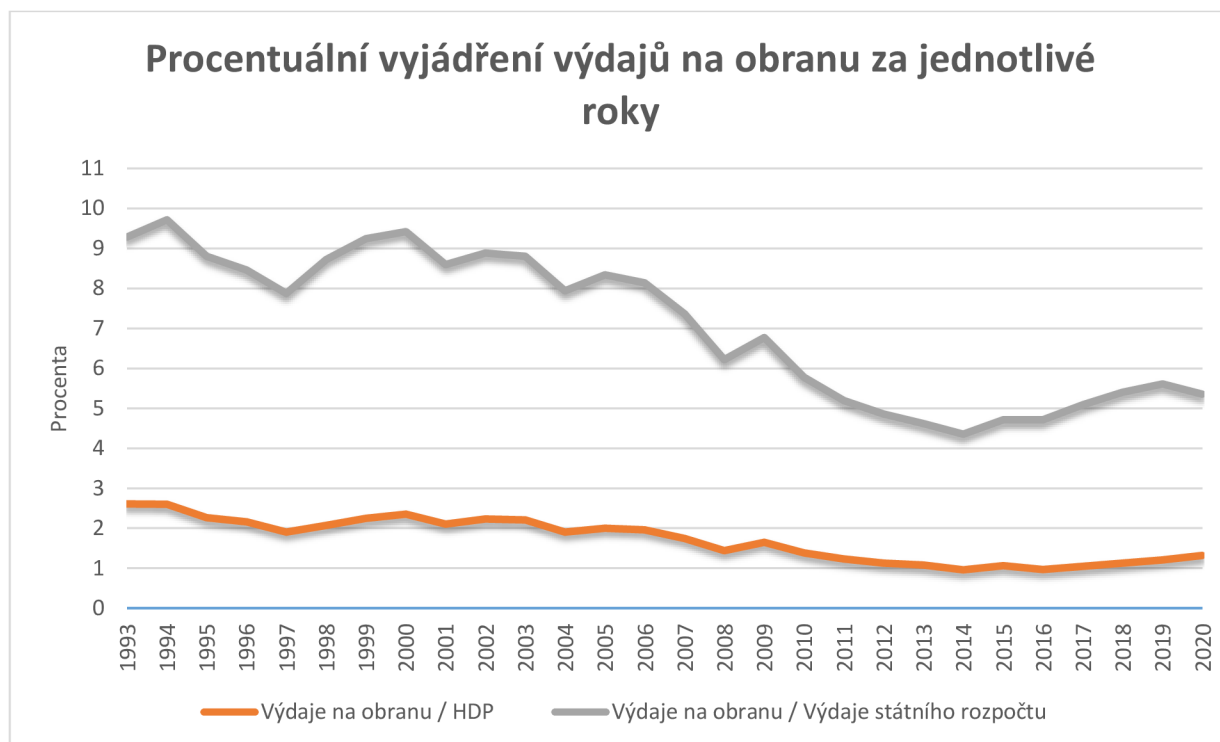
Tabulka č.1

rok	Výše výdajů na obranu	HDP	Výdaje za obranu / HDP v %	Výše státního rozpočtu	Výdaje na obranu / výše st. rozpočtu v %	Výše st. rozpočtu / HDP v %
1993	23,8	910,6	2,61	356,9	6,67	39,19
1994	27	1037,5	2,6	380,1	7,11	36,64
1995	28,3	1252,1	2,26	432,7	6,54	34,56
1996	30,5	1414	2,16	484,4	6,3	34,26
1997	31,3	1650	1,9	524,7	5,97	31,80
1998	37,6	1820	2,07	566,7	6,65	31,14
1999	41,7	1849	2,25	596,9	6,99	32,28
2000	44,7	1900	2,35	632,3	7,07	33,28
2001	45	2139	2,1	693,9	6,49	32,44
2002	48,9	2192	2,23	736,6	6,65	33,60
2003	53,2	2405	2,21	808	6,59	33,60
2004	52,5	2757	1,9	869,1	6,04	31,52
2005	58,5	2920	2	923	6,34	31,61
2006	63,1	3222	1,96	1021	6,18	31,69
2007	61,3	3535	1,74	1092	5,62	30,89
2008	52,9	3689	1,44	1107	4,78	30,01
2009	59,7	3627	1,65	1167	5,12	32,18
2010	50,8	3693	1,38	1157	4,4	31,33
2011	45,7	3743	1,23	1155	3,96	30,86
2012	42,9	3820	1,13	1152	3,73	30,16
2013	41,4	3855	1,08	1173	3,54	30,43
2014	41,1	4284	0,96	1211,6	3,39	28,28
2015	47,3	4495	1,06	1297	3,65	28,85
2016	45,6	4719	0,97	1219,8	3,74	25,85
2017	52,9	5042	1,05	1309,3	4,04	25,97
2018	59,8	5313	1,13	1401	4,27	26,37
2019	68,3	5652	1,21	1551,7	4,4	27,45
2020	74,3	5613	1,32	1842,9	4,03	32,83

Zdrojem dat pro tabulku č. 1 jsou statistické údaje ze stránky MO dostupné na adrese: <https://mocr.army.cz/finance-a-zakazky/resortni-rozpocet/resortni-rozpocet-5146/> a procentuální hodnoty jsou mnou vypočtené hodnoty z těchto dat vycházejících.

Z tabulky č. 1 je tedy možné vyvodit, že ač klesal podíl výdajů resortu Ministerstva obrany na HDP, výdaje v absolutním vyjádření neklesaly, spíše v dlouhodobém horizontu rostly, jak můžeme vypořadovat z grafu č. 2.

Graf č. 1

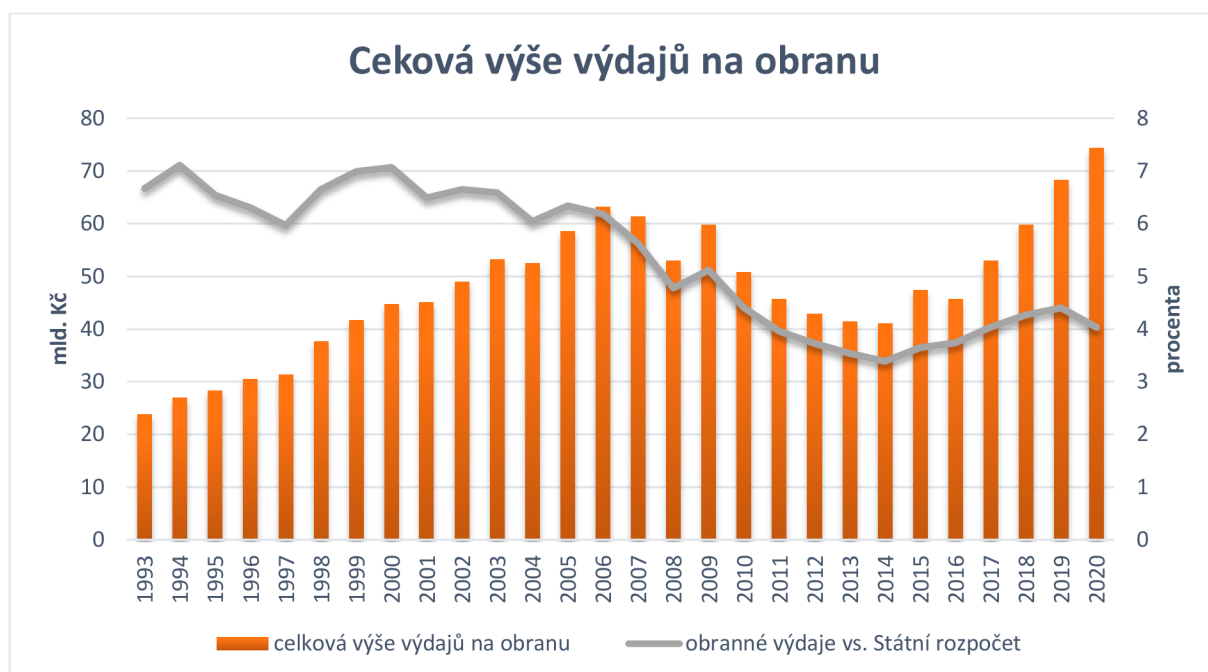

V grafu č. 1 je oranžovou linií zobrazen vývoj výdajů státu na obranu vůči HDP a šedou linií je zobrazen vývoj výdajů státu na obranu k celkovým výdajům státu v daném roce.³¹

Z tabulky je možné vyzorovat klesající trend podílu výdajů Ministerstva obrany na HDP. Ještě v roce 1993 byly výdaje Ministerstva obrany k HDP ve výši 2,61 %, v roce 2020 to bylo jen 1,32 %. Přitom nejnižší podíl výdajů Ministerstva obrany k HDP za sledované období byl spatřen v roce 2014 a 2016. V těchto letech byly výdaje Ministerstva obrany k HDP pod 1 %. Je však otázkou, zda výdaje skutečně klesaly, či jen nerostly v takové výši, jako rostl HDP České republiky? Na tuto otázku nám poskytuje odpověď následující graf, který uvádí výdaje resortu Ministerstva obrany v absolutním vyjádření. Každý rok je tento rozpočet závazně stanoven v Zákoně o státním rozpočtu na daný konkrétní rok.

³¹ *Resortní rozpočet MO* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/finance-a-zakazky/resortni-rozpocet/resortni-rozpocet-5146/>

Graf č. 2

V grafu č. 2 je oranžovým sloupcem zobrazena celková výše výdajů na obranu za daný rok, která se odečítá na levé straně osy Y a lineární křivkou je zobrazen vývoj obranných výdajů vůči výši Státního rozpočtu pro daný rok.

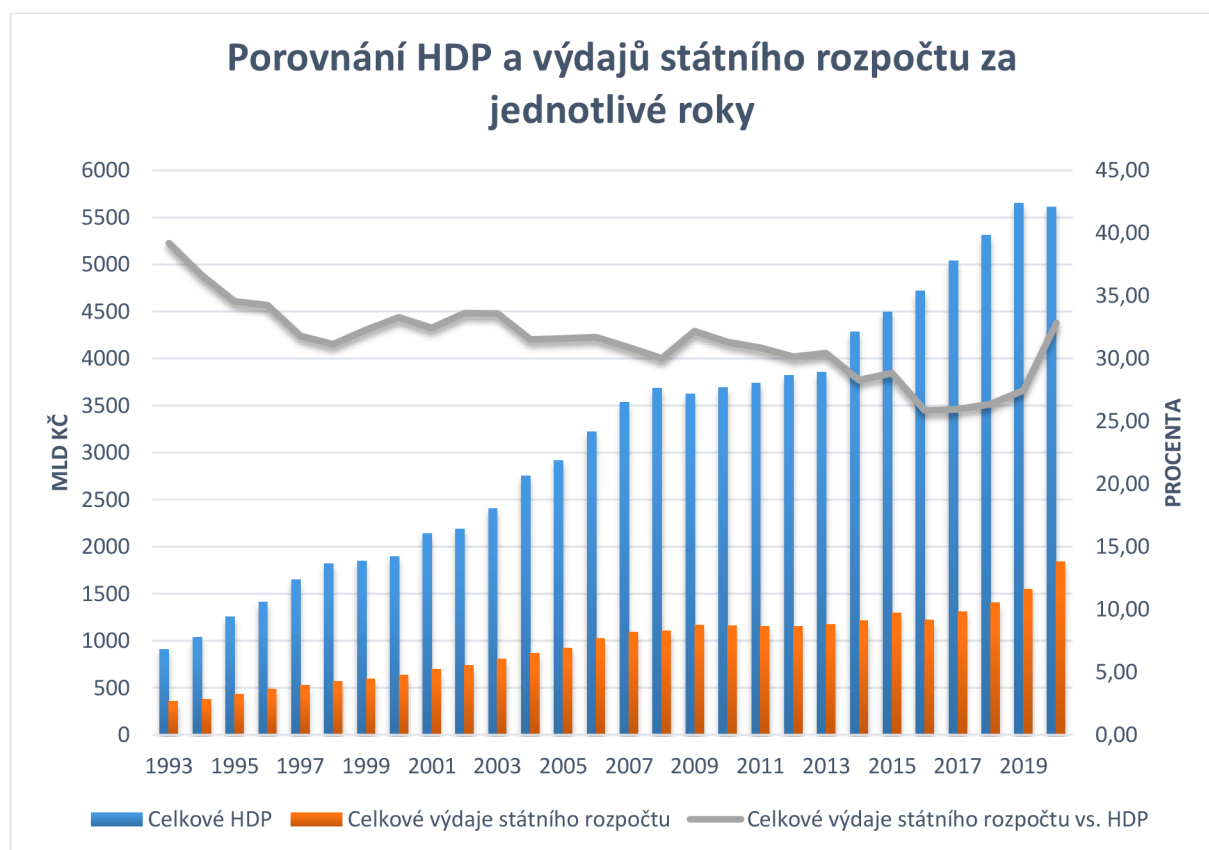
Z grafu je tedy patrné, že výdaje Ministerstva obrany k celkovým výdajům České republiky do roku 2006 výrazně neklesaly, ale pohybovaly se mezi 6 - 7 %, protože absolutní výše výdajů rostla. Poté od roku 2006 absolutní výdaje klesaly, čímž se snížilo i procentní zastoupení státního rozpočtu v obranných výdajích na minimum v roce 2014 - a to na hodnotu 3,39%. Zároveň lze uvést, že výdaje byly také do značné míry ovlivněny inflací. Od roku 2015 celková výše výdajů na obranu v absolutních hodnotách rostla, a právě z tohoto důvodu procentuální zastoupení obranných výdajů ke státnímu rozpočtu také mírně vzrostlo a udržovalo se kolem 4 %.

V roce 1993 činily výdaje v absolutní výši 23,8 mld. Kč. V roce 2020 činily tyto výdaje již 74,3 mld. Kč. Došlo zde tedy k růstu o 212 %. Přitom tento růst nebyl lineární po celou dobu. Růst je zde zaznamenán do roku 2007. Vlivem restrikcí, které byly učiněny po ekonomické krizi, došlo k omezení výdajů na obranu státu. Meziročně zde poklesly výdaje o 14 %. Další propad výdajů je poté zaznamenán v roce 2011, kdy byl opět patrný pokles výdajů na obranu, tentokrát o 10 %. Od roku 2015 je poté patrný růst plánovaných výdajů, které signalizují růst výdajů obranných. Pokud by tedy vláda

naplnila svůj závazek, kdy budou výdaje Ministerstva obrany ve výši 2 % k HDP, činily by v roce 2020 tyto výdaje cca 112,3 mld. Kč.

Tato absolutní výše výdajů je však ovlivněna inflací, proto je vhodné zde ještě poukázat na podíl těchto výdajů na celkových výdajích v České republice. Tento vztah je velmi důležitý, protože právě ze státního rozpočtu čerpá MO finance. Česká republika totiž přerozděluje státní příjmy svým ministerstvům a především v posledních letech je Ministerstvo obrany tím ministerstvem, kde se ve velké míře výdaje škrtají, protože nejen laická veřejnost, ale i politická scéna měli do vypuknutí války na Ukrajině pocit, že žijeme v bezpečném světě. O tomto vývoji poté hovoří graf č. 1 (viz výše), který blíže situaci dokresluje.

Graf č. 3

Graf č. 3 je tvořen třemi vyobrazenými hodnotami. Na ose X je vždy uveden daný rok a Modrý sloupec zobrazuje celkové HDP, oranžový sloupec zobrazuje celkové výdaje státního rozpočtu, obě tyto hodnoty jsou zobrazeny v mld. Kč na levé straně na ose Y. Šedá linie zobrazuje výši procentuálního vyjádření celkových výdajů státního rozpočtu oproti HPD a hodnota se odečítá na pravé ose Y.

Z grafu č. 3 je tedy zřejmé, že od roku 1993 až do roku 2019 celkové výdaje státního rozpočtu rostly pomaleji než HDP státu. V roce 2020 se tento trend změnil a celkové výdaje státního rozpočtu se významně zvýšily. Tuto skutečnost připisují zvýšené finanční zátěži s řešeními v době pandemie COVID-19.

2.4 Výdaje rozpočtu Ministerstva obrany v jednotlivých letech

V následujícím textu jsou jednotlivé roky a jejich výdaje blíže rozvedeny. Přitom je pozornost zaměřena především na investiční výdaje. Sledované období je zde pro lepší přehlednost rozděleno do tří časových úseků. Zdrojem dat jsou informace z webu Ministerstva financí a Ministerstva obrany, které se mohou nižších jednotkách procent lišit. Tento rozdíl je daný rozdílem mezi schváleným rozpočtem a skutečně čerpanými prostředky pro daný rok. V této kapitole budu vycházet z dat, která hovoří o schváleném rozpočtu pro daný kalendářní rok.

2.4.1 Období od roku 1993 do roku 2003

V roce 1993 činily celkové výdaje 23,8 mld. Kč a plánované kapitálové výdaje 1,4 mld. Kč., což bylo z plánovaných výdajů cca 7 %. Zbylá část byla směřována na výdaje neinvestičního charakteru.³²

O rok později v roce 1994 byly plánovány investiční výdaje ve výši 1,5 mld. Kč, kdy se jedná o podíl ve výši 6 % z celkových výdajů ve výši 26,8 mld. Kč. Z toho systémové investiční výdaje byly plánovány ve výši 1,1 mld. Kč a individuální ve výši 0,4 mld. Kč.³³

Do roku 1995 vzrostly plánované investiční výdaje na 5,5 mld. Kč z celkových výdajů ve výši 27 mld. Kč.³⁴ V Koncepti výstavby bylo uvedeno, že do toho roku nebylo nutné provádět zásadní modernizace výbavy, proto také investiční výdaje nebyly nikterak vysoké.³⁵ V následných letech však bylo nutné realizovat přechod perspektivních municí a zbraní na ty, které byly užívány běžně v zemích NATO, a tak obranné výdaje rostly. Důvodem bylo to, že Česká republika v roce 1998 přistoupila do NATO. Následně bylo nutné zajistit kompatibilitu spojovací techniky, vybavení letectva a protivzdušné obrany (dále jen „PVO“). V následujících letech bylo nejzávažnějšími rozhodnutími, rozhodnutí o zahájení nákladné obměny části letecké, protiletadlové a radiolokační techniky. S tím také postupně docházelo k růstu nákladů.

³² Zákon č. 10/1993 Sb.: *Zákon o státním rozpočtu České republiky na rok 1993* [online]. 1992. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-10>

³³ Zákon č. 331/1993 Sb.: *Zákon o státním rozpočtu České republiky na rok 1994* [online]. 1993. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-331>

³⁴ Zákon č. 268/1994 Sb.: *Zákon o státním rozpočtu České republiky na rok 1995* [online]. 1994. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1994-268>

³⁵ JANDÁČEK, Pavel. *Koncepce výstavby AČR do roku 1996* [online]. Ministerstvo obrany, 1993. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/Koncepce_vystavby_1996.pdf

Výše výdajů na obranu činila v roce 1996 30,5 mld. Kč, kdy platy, pojistné, FKSP, sociální dávky a důchody byly ve výši 15,3 mld. Kč, ostatní neinvestiční výdaje ve výši 8,9 mld. Kč a kapitálové výdaje byly rozpočtovány celkem na 6,3 mld. Kč.³⁶

V roce 1997 byly celkové výdaje ve výši 32 mld. Kč, kdy platy, pojistné, FKSP, sociální dávky a důchody byly ve výši 15,6 mld. Kč, ostatní neinvestiční výdaje 10 mld. Kč a kapitálové výdaje ve výši 6,4 mld. Kč. Investiční část putovala především do rekonstrukce budov, budování nových staveb a nákupu nových strojů. Významnou částí se kapitálové výdaje použily na pořízení a technické obnově informačního systému správy cel a zároveň na celkové údržbě těchto cel.³⁷

Rok 1998 přinesl jak mírné zvýšení rozpočtu na celkových 36,9 mld. Kč, kdy platy, pojistné, FKSP, sociální dávky a důchody byly rozpočtovány ve výši 14,9 mld. Kč, ostatní neinvestiční výdaje 15,1 mld. Kč a nárůst zaznamenaly i kapitálové výdaje v celkové výši 6,9 mld. Kč. Nejvyšší část investic šla na výdaje na civilní ochranu.³⁸

V roce 1999 byly celkové výdaje rozpočtovány na 41,5 mld. Kč, kdy na platy, pojistné, FKSP, sociální dávky a důchody šlo 16,5 mld. Kč, ostatní neinvestiční výdaje tvořily 14,9 mld. Kč a kapitálové výdaje 10,1 mld. Kč. Účelově vázané prostředky na výrobu v rámci programu L-159 byly tento rok ve výši 5,1 mld. Kč.³⁹

V roce 2000 byly celkové výdaje rozpočtovány na 44 mld. Kč, kdy na platy, pojistné, FKSP, sociální dávky bylo vyčleněno 16,5 mld. Kč, na ostatní neinvestiční výdaje 15,6 mld. Kč a kapitálové výdaje tvořily 11,9 mld. Kč. Účelově závazné výdaje na výrobu L-159 byly ve výši 8,9 mld. Kč.⁴⁰

³⁶ Zákon č. 305/1995 Sb.: *Zákon o státním rozpočtu České republiky na rok 1996* [online]. 1995. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-305>

³⁷ Zákon č. 315/1996 Sb.: *Zákon o státním rozpočtu České republiky na rok 1997* [online]. 1996. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1996-315>

³⁸ Zákon č. 348/1997 Sb.: *Zákon o státním rozpočtu České republiky na rok 1998* [online]. 1997. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-348>

³⁹ Zákon č. 22/1999 Sb.: *Zákon o státním rozpočtu České republiky na rok 1999* [online]. 1999. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-22>

⁴⁰ Příloha č. 1 k zák. č. 58/2000 Sb.: *Úhranná bilance příjmů a výdajů st. rozpočtu* [online]. Ministerstvo financí, 2000. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Zak_2000-058_Prilohy-k-zakonu-c-582000-Sb.pdf

V tomto období oscilovaly výdaje na obranu mezi 6-7 % celkového státního rozpočtu a vysoká hodnota kapitálových výdajů, která se několik let udržela kolem hodnoty 11 mld. Kč, pak zaručila kvalitní financování vnější bezpečnosti v souvislosti se vstupem ČR do Severoatlantické aliance (dále jen „NATO“) ke dni 12. března 1999. Pouze v roce 1997 se celkové výdaje na obranu dostaly těsně pod 6 % hranici.

V roce 2001 byly celkové výdaje rozpočtovány na 44 mld. Kč, kdy na platy, pojistné, FKSP, sociální dávky a důchody bylo vyčleněno 18,1 mld. Kč, na ostatní neinvestiční výdaje 14,8 mld. Kč a na kapitálové výdaje 11,1 mld. Kč.⁴¹

V roce 2002 byly celkové výdaje rozpočtovány ve výši 47,5 mld. Kč, kdy na platy, pojistné, FKSP, sociální dávky a důchody bylo vyčleněno celkem 19,2 mld. Kč, ostatní neinvestiční výdaje 17 mld. Kč a na kapitálové výdaje 11,3 mld. Kč. Většina kapitálových výdajů byla použita na nákup letadel L-159 a modernizace tanků T-72 M4 CZ, na které je v rozpočtu vyplánováno cca 8,5 mld. Kč a na ostatní investiční rozvoj tak zbývalo 3,4 mld. Kč.⁴²

Za rok 2002 byl podíl výdajů MO na celkových výdajích státu 6,4% a v roce 2003 byl 6,6%, což je oproti dříve popsanému období o přibližně 0,5 % méně.

V roce 2003 byly rozpočtovány celkové výdaje ve výši 52,3 mld. Kč, kdy na platy, pojistné, FKSP, sociální dávky a důchody bylo vyčleněno 21,3 mld. Kč, na ostatní neinvestiční výdaje 17,7 mld. Kč a na kapitálové 13,3 mld. Kč. Investice byly rozděleny tak, že na projekt L-159 šlo 7 mld. Kč, na modernizace tanků T-72 M4 CZ šlo 1,6 mld. Kč, na dalších 9 projektů bylo vyčleněno 2,6 mld. Kč a na zbylé úkoly 2,7 mld. Kč.⁴³

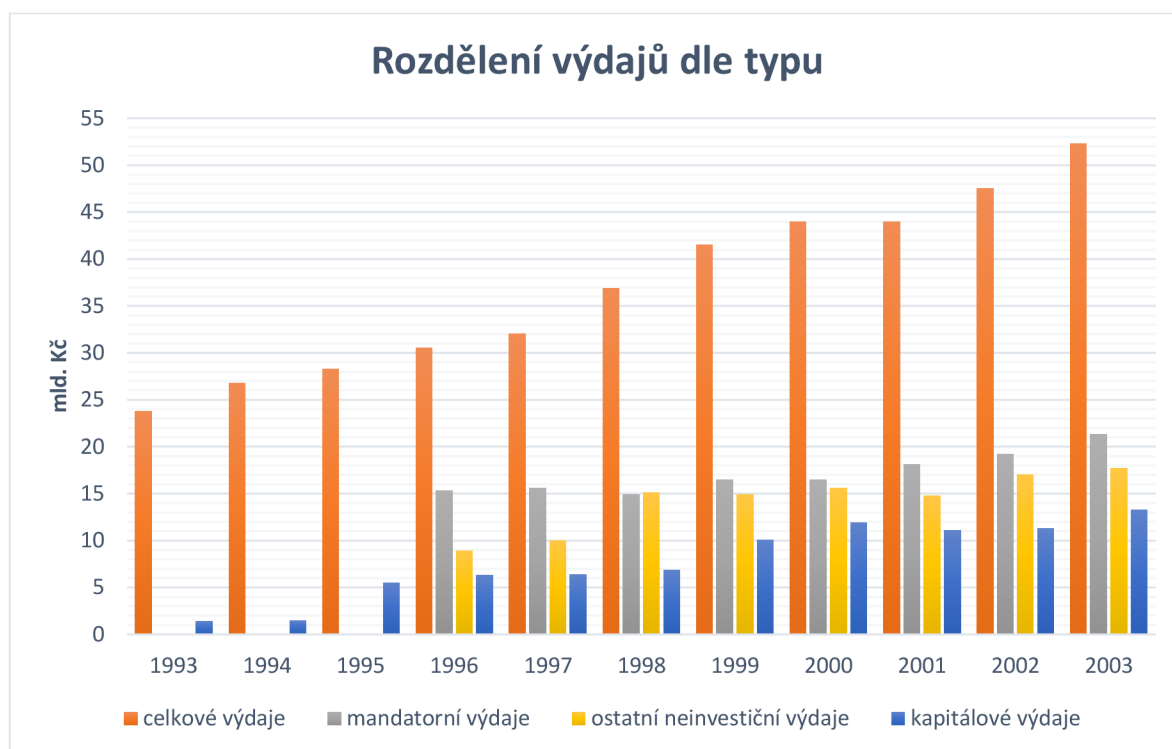
Jen pro porovnání - investiční výdaje v roce 2020 již činily přibližně 14,6 mld. Kč, což je přibližně 20 % z celkového rozpočtu na obranu. Byla realizována reprodukce majetku a menší část šla na obnovu investičního majetku ve výši 0,36 mld. Kč. Poté byla realizována výstavba, obnova a provozování infrastruktury informačních a komunikačních technologií, technika k řešení úkolů vědy a výzkumu, atd.

⁴¹ *Resortní rozpočet MO na rok 2001* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/assets/finance-a-zakazky/resortni-rozpocet/roz2002.pdf>

⁴² *Resortní rozpočet MO na rok 2002* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/assets/finance-a-zakazky/resortni-rozpocet/roz2002.pdf>

⁴³ *Resortní rozpočet MO na rok 2003* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/assets/finance-a-zakazky/resortni-rozpocet/roz2003.pdf>

Graf č. 4

Graf č. 4 na ose X zobrazuje roky 1993 – 2003. Pro první tři roky se nepodařilo sehnat přesné údaje o rozdělení jednotlivých typů výdajů. Ze zbytku však lze usoudit, že celkové výdaje rostly průběžně a každý rok v podobné výši.

Největšího růstu v absolutních hodnotách však dosáhly kapitálové výdaje. Ty rostly nárazově v roce 1995, poté se jejich výše udržela až do roku 1999, odkdy jejich výše po dobu několika let stoupala.

V roce 1993 byly kapitálové výdaje ve výši 1,4 mld. Kč přibližně tedy 5,9 % celkového rozpočtu a v roce 2003 činily kapitálové výdaje již 25,4 % s absolutní hodnotou 13,3 mld. Kč. Zde vidíme obrovský rozpočtový boom, který byl dán dvěma hlavními důvody. Prvním byl vstup ČR do NATO v roce 1999, kdy ČR potřebovala přejít na moderní techniku a kompatibilní střelivo a munici, což si jistě vyžádalo velké sumy peněz. Druhým byla profesionalizace AČR k 1. 1. 2005, kdy se AČR na tento proces již několik let dopředu připravovala, především po stránce personální agendy.

2.4.2 Období od roku 2004 do roku 2013

Následný vývoj výdajů byl ovlivněn cíli a strategiemi Armády České republiky. Ve vojenské strategii byly definovány tyto klíčové strategie: Bránit Českou republiku proti napadení z vnějšího prostředí, podílet se na obraně Aliance, podílet se na eliminaci nevojenských ohrožení a podílet se na mírových a záchranných akcích. Tato strategie vycházela z hrozeb, kterým byla Česká republika v 21. století vystavena. Vycházela z poklesu rizik a ohrožení českého státu.⁴⁴ Pozvolna se začaly plánovat úkoly a opatření, na které nebylo dostatek financí. Rovněž letecká technika byla silně zastaralá. S tím souvisel růst investičních výdajů. Výdaje jsou poté od roku 2004 ovlivněny také vstupem České republiky do Evropské unie.

V roce 2004 tedy celkové výdaje Ministerstva obrany činily 50,7 mld. Kč, kdy na platy, pojistné, FKSP, sociální dávky a důchody bylo vyčleněno 21,6 mld. Kč, na ostatní neinvestiční výdaje 19,1 mld. Kč a kapitálové výdaje byly rozpočtovány na 10 mld. Kč. Tyto skutečné výdaje byly však nižší než plánované výdaje. Obecně je možné uvést, že Ministerstvo obrany mělo problém vyčerpat každým rokem svůj rozpočet. Situace se začala zlepšovat až postupem času, jak je uvedeno níže. Výdaje byly v tomto roce mimo jiné ovlivněny i poklesem vládních výdajů, s cílem snížit dluh České republiky, jako jednu z priorit pro vstup České republiky do Evropské unie. V roce 2005 mohlo Ministerstvo obrany použít dle zákona převedené mimorozpočtové zdroje v celkové výši cca 7,6 mld. Kč, které byly vytvořeny především úsporami z minulých let. V rámci investičních výdajů byly výdaje směřovány v roce 2004 např. na modernizaci tanků T-72 M4 CZ, či nákup podzvukových letounů L-159. Dalšími výdaji, které byly započaty již v minulých letech, byly výdaje na výstavbu specializovaného zdravotnického zařízení. V tomto roce došlo k vybavení jednotek Nukleární, biologické a chemické obrany.⁴⁵

⁴⁴ *Bezpečnostní strategie ČR* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/002.pdf>

⁴⁵ *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2004* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/mo/doc/szu_2004.pdf

Od roku 2005 je armáda České republiky plně profesionální. Jinými slovy, došlo k odstranění branné povinnosti. S tím také souvisí nižší počet osob, ale i vyšší výdaje na jednu osobu. Tedy mzdové výdaje vzrostly. Celkové výdaje byly rozpočtovány ve výši 53 mld. Kč, kdy na platy, pojistné, FKSP, sociální dávky a důchody bylo vyčleněno 18,2 mld. Kč a na ostatní neinvestiční výdaje 25,3 mld. Kč a kapitálové výdaje byl rozpočtovány na 9,5 mld. Kč. Celkové čerpání kapitoly MO však bylo přibližně 58,5 mld. Kč. Byly pořízeny nadzvukové letouny JAS 39 Gripen. Dále byly směřovány výdaje do modernizace mechanizovaného vojska, kde byly modernizovány tanky T-72 M4 CZ. Velké finanční prostředky byly směřovány také na nákup vrtulníků Mi – 171Š a Mi – 35, které byly pořízeny v rámci snižování ruského dluhu. V tomto roce také započala výstavba základny Čáslav a Náměšť nad Oslavou.⁴⁶

V roce 2006 byly celkové výdaje rozpočtovány ve výši 55,7 mld. Kč, kdy na platy, pojistné, FKSP, sociální dávky a důchody bylo vyčleněno 21,7 mld. Kč, na ostatní neinvestiční výdaje 21,4 mld. Kč a kapitálové výdaje byl rozpočtovány na 12,6 mld. Kč. Ministerstvo obrany však mělo schválený rozpočet ve výši 54,4 mld. Kč, kde kapitálové výdaje měly být 12,6 mld. Kč, avšak díky upravenému rozpočtu a převodu nevyčerpaných prostředků, včetně výdajů z mimorozpočtových zdrojů, bylo čerpáno 116 % rozpočtu v celkové výši 63,1 mld. Kč a kapitálové výdaje tak dosáhly částky 18,1 mld. Kč, což činí 149 % rozpočtu. Mezi nejdůležitější výdaje investičního charakteru náležely výdaje na modernizační projekty vyzbrojování s celoarmádní působností, modernizaci taktického letectva L-159, rekonstrukci a modernizaci infrastruktury a programy obranného výzkumu a vývoje.⁴⁷ V roce 2005 a 2006 byly ve velké míře využity mimorozpočtové zdroje z minulých let a byly použity zejména na vybudování moderní, akceschopné a plně profesionální armády a obnovu vzdušných sil.

V roce 2007 byly výdaje ministerstva ve výši 53,9 mld. Kč, kdy na platy, pojistné, FKSP, sociální dávky a důchody bylo vyčleněno 22 mld. Kč, na ostatní neinvestiční výdaje 21,1 mld. Kč a kapitálové výdaje byl rozpočtovány na 10,8 mld. Kč. Došlo k výměně zbraní Armády ČR, konkrétně byly nakoupeny obrněné transportéry Pandur ve výši bezmála 2 mld. Kč. V rámci logistiky byly nakoupeny v částce 1,3 mld. Kč dopravní

⁴⁶ *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2005* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/mo/doc/szu_2005.pdf

⁴⁷ *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2006* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_7001_8000/7996/szu_2006.pdf

a jiné specializační manipulační prostředky. V rámci vzdušných sil došlo k výstavbě infrastruktury za cca 1,3 mld. Kč. A bezpečnostní investice v rámci NATO činily 0,8 mld. Kč.⁴⁸

V roce 2008 byly celkové výdaje rozpočtovány na 54,2 mld, kdy na platy, pojistné, FKSP, sociální dávky a důchody bylo vyčleněno 22,4 mld. Kč, na ostatní neinvestiční výdaje 22,8 mld. Kč a investiční výdaje ve výši 9 mld. Kč. Tyto výdaje byly směřovány do různých oblastí tak, aby bylo možné vysílat ozbrojené síly do zahraničních misí. Proto byly nakoupeny např. terénní vozy s označením T-810 a dále bylo nutné zajistit ochranu vzdušného prostoru. Poté bylo nutné realizovat výstavbu nových ženijních, motorizovaných, průzkumných a jiných jednotek.⁴⁹

V roce 2009 se na celkových výdajích ve výši 56 mld. Kč, kdy na platy, pojistné, FKSP, sociální dávky a důchody bylo vyčleněno 23,4 mld. Kč, na ostatní neinvestiční výdaje 24,6 mld. Kč a kapitálové výdaje se podílely cca 14,3 %. Konkrétně činily kapitálové výdaje 8 mld. Kč. Došlo tedy k poklesu výdajů a to kvůli prohlubující se ekonomické krizi, kdy se vláda snažila negativní dopady na ekonomiku České republiky eliminovat snížením výdajů na armádu. V rámci projektu Zvyšování schopností vojáků v 21. století byly nakoupeny útočné pušky s granátometem. Byly tak nahrazeny staré pušky na konci technické životnosti za moderní tak, aby byly v rámci NATO kompatibilní. Speciální jednotky byly vybaveny novým dlouhodobým hmotným majetkem, a to dopravními prostředky a speciálními zbraněmi.⁵⁰

V roce 2010 byly celkové výdaje rozpočtovány na 48,9 mld. Kč, kdy na platy, pojistné, FKSP, sociální dávky a důchody bylo vyčleněno 21,7 mld. Kč, na ostatní neinvestiční výdaje 22,2 mld. Kč a na investiční výdaje 5 mld. Kč.⁵¹ Nižší výdaje byly mimo jiné dány také nižším čerpáním volných prostředků z minulých let. Mimorozpočtové zdroje tedy nebyly k dispozici. Investiční výdaje byly směřovány v největší míře na pokračující modernizaci vybavení. Kdy cílem bylo zajistit do roku 2014 moderní Armádu ČR, což

⁴⁸ *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2007* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_7001_8000/7996/szu_2007.pdf

⁴⁹ *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2008* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_7001_8000/7996/szu_2008.pdf

⁵⁰ *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2009* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_5001_6000/5146/SZU-2009-kap307_-_MO.pdf

⁵¹ *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2010* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_50001_60000/5146/ucet2010.pdf

se v plné míře díky poklesu celkových i investičních výdajů nepovedlo. Spíše se modernizace armády zaměřila na opravy dlouhodobě vlastněného majetku.

V roce 2011 byly celkové výdaje rozpočtovány na 43,9 mld. Kč, kdy na platy, pojistné, FKSP, sociální dávky a důchody bylo vyčleněno 20,4 mld. Kč, na ostatní neinvestiční výdaje 18,2 mld. Kč a na investiční výdaje 5,3 mld. Kč.⁵²

Investiční výdaje v roce 2011 směřovaly převážně k uspokojení závazků smluvních partnerů, se kterými byly již podepsané kontrakty. Jednalo se o lehká a kolová obrněná vozidla a pronájem nadzvukových letounů JAS-39 Gripen.

V roce 2012 byly celkové výdaje rozpočtovány na 43,5 mld. Kč, kdy na platy, pojistné, FKSP, sociální dávky a důchody bylo vyčleněno 21,2 mld. Kč, na ostatní neinvestiční výdaje 16,8 mld. Kč a na investiční výdaje 5,5 mld. Kč.⁵³ V rámci programového financování nebyl propad zdrojů oproti předchozímu roky dramatický, nicméně zdroje alokované v této oblasti byly použity především na splacení uzavřených kontraktů. Největším kontraktem je myšlen pronájem nadzvukových letounů JAS-39 Gripen a nákup lehkých kolových obrněných vozidel.

V roce 2013 byly celkové výdaje rozpočtovány na 42 mld. Kč, kdy na platy, pojistné, FKSP, sociální dávky a důchody bylo vyčleněno 21,4 mld. Kč, na ostatní neinvestiční výdaje 16,2 mld. Kč a na investiční výdaje 4,4 mld. Kč.⁵⁴

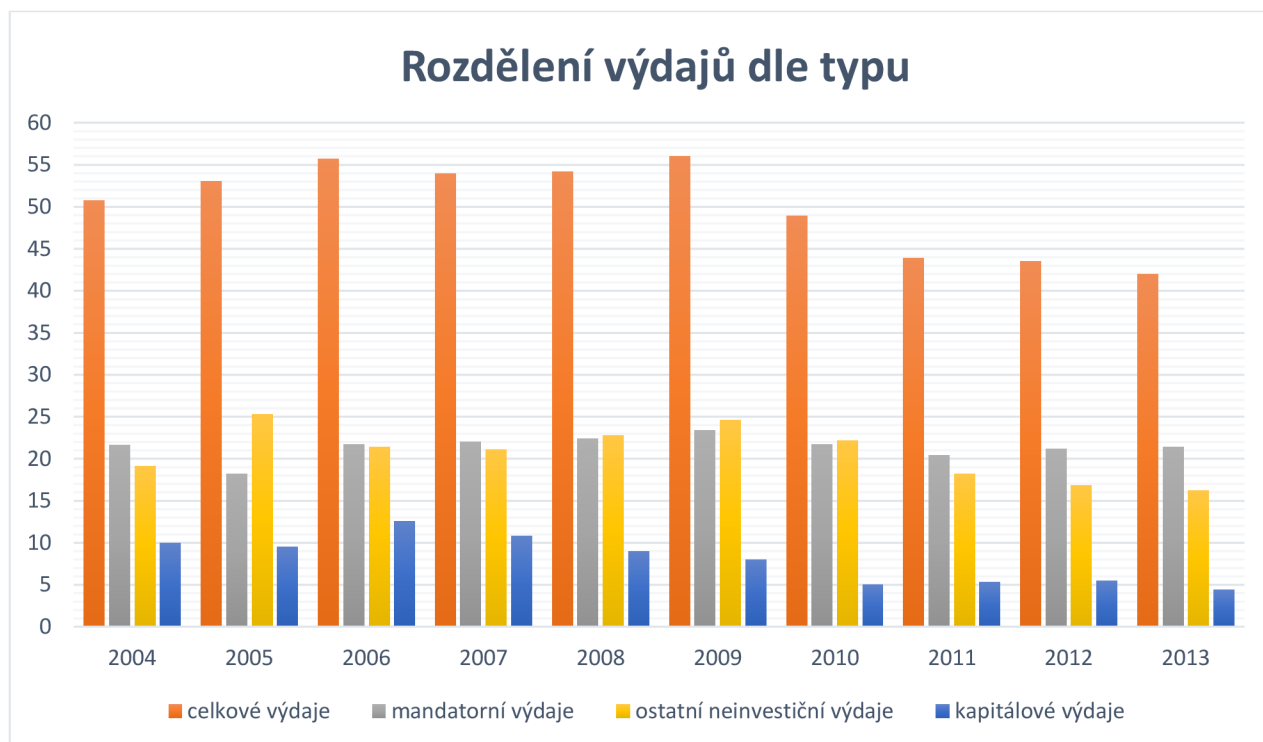
Důvod ke snižování rozpočtu MO je finanční krize v eurozóně a snaha naší vlády se této krizi vyhnout. Vláda zvolila cestu snižováním zadlužování a naplňováním konvergenčního programu, tedy plánu na zlepšení hospodaření, který musí předkládat všechny členské země Evropské unie, jež dosud nepřijaly euro. V posledních několika letech se v důsledku snížení rozpočtu a odložení investic deficit nasčítal, a to zejména na technice, výzbroji a nemovitostní infrastruktuře.

⁵² *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2011* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_50001_60000/5146/2011.pdf

⁵³ *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2012* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_5001_6000/5146/SZ__2012.pdf

⁵⁴ *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2013* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_5001_6000/5146/SZ_2013.pdf

Graf č. 5

V grafu č. 5 zobrazujícím na ose X roky 2004 – 2014 můžeme na ose Y vidět hodnotu celkových výdajů oscilujících mezi 50-55 mld. Kč, kdy od roku 2010 má klesající tendenci, až se v roce 2013 dostane na hodnotu 42 mld. Kč.

Velmi podobně jsou na tom investiční výdaje, jejichž schválená výše byla v roce 2004 10 mld. Kč, což bylo ekvivalentem bez mála 20 % celkových výdajů. Od roku 2008 začaly investiční výdaje klesat a jejich hodnota byla ve výši 9 mld. Kč, což bylo ekvivalentem 16,6 %. V roce 2009 byly ve výši 8 mld. Kč, což představovalo 14,3 % a v roce 2010 byly už jen 5 mld. Kč, což bylo ekvivalentem 10,2 %. Mezi lety 2010 – 2014 oscillovaly investiční výdaje kolem 5 mld. Kč. Tehdy se ovšem snižovaly celkové výdaje tak, až došlo v roce 2013 k dosažení stejné úrovně, jako roku 1999. V roce 2013 byly celkové výdaje 42 mld. Kč a investiční výdaje 4,4 mld. Kč, což bylo ekvivalentem 10,5 %.

2.4.3 Období od roku 2014 do roku 2020

V roce 2014 byly celkové výdaje rozpočtovány na 42 mld. Kč, kdy na platy, pojistné, FKSP, sociální dávky a důchody bylo vyčleněno 21,6 mld. Kč, na ostatní neinvestiční výdaje 16,8 mld. Kč a na investiční výdaje 3,6 mld. Kč.

Rozpočet výdajů na rok 2014 byl v celkové výši 42 mld. Kč, což bylo již pátý rok v řadě, kdy rozpočet vykazoval klesající tendenci. Jak je patrné ze Závěrečného účtu za rok 2014, byl v průběhu roku 2014 schválený rozpočet upraven externími rozpočtovými opatřeními na konečnou částku 42,8 mld. Kč.⁵⁵ Oproti roku 2013 došlo k navýšení rozpočtu po změnách o 0,3 mld. Kč, tj. o 0,77 %. Celkové čerpání státního rozpočtu kapitoly MO za rok 2014 dosáhlo výše 41,1 mld. Kč, tj. 95,83 % rozpočtu po změnách, a to včetně výdajů z mimorozpočtových zdrojů, nároků z nespotřebovaných výdajů a prostředků z přijatých pojistných událostí. Mezi investiční akce, které byly daný rok realizovány, náleží např. rekonstrukce objektu Brno. Byly zde rekonstruovány učebny a sportovní areál a dále byl nakoupen nový majetek do budov, a to ve výši 17,8 mil. Kč. Dále došlo k financování operací a programů spojených s účastí ČR v NATO v rámci realizace projektů Program bezpečnostních investic NATO – NSIP ve výši 83,7 mil. Kč a jiné akce.

Rozpočet na rok 2015 byl plánován s celkovými výdaji 43,8 mld. Kč, kdy na platy, pojistné, FKSP, sociální dávky a důchody bylo vyčleněno 22,4 mld. Kč, na ostatní neinvestiční výdaje 17,5 mld. Kč a na investiční výdaje 3,9 mld. Kč. V průběhu roku 2015 byl schválený rozpočet upraven externími rozpočtovými opatřeními na částku 44,5 mld. Kč. Hospodaření Ministerstva obrany bylo v daném roce ovlivněno vývojem bezpečnostní situace, a to především v posledním čtvrtletí hodnoceného období. Jednalo se o uprchlickou krizi, při které bylo nutné zakoupit vojenskou techniku nezbytnou k zajištění ochrany bezpečnostních zájmů, a to v objemu 1,2 mld. Kč. Jednalo se např. o specifické přepravní techniky s vysokou schopností manévru a pohybu ve ztíženém terénu k řešení dopravních úkolů a výzbroje k osobní ochraně příslušníků Armády. Dále byly nakoupeny nové elektrocentrály pro zabezpečení

⁵⁵ *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2014* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_5001_6000/5146/SZU_2014.pdf

pobytu příslušníků v terénu. Oproti předchozímu roku se tedy rozpočet zvýšil o cca 1,8 mld. Kč.⁵⁶

Od roku 2015 již můžeme sledovat trend každoročně vyšších plánovaných výdajů v kapitole Ministerstva obrany. Tento trend má dva hlavní důvody: Jednak se stabilizoval trh po finanční krizi (a HDP začalo růst rychleji) a jednak se ČR dohodou ve Walesu v roce 2014 v rámci NATO zavázala vydávat na obranu alespoň 2 % HDP státu ročně.

V následném roce 2016 byly celkové výdaje rozpočtovány na 47,8 mld. Kč, kdy na platy, pojistné, FKSP, sociální dávky a důchody bylo vyčleněno 23,8 mld. Kč, na ostatní neinvestiční výdaje 20,4 mld. Kč a na investiční výdaje 3,6 mld. Kč. Tyto výdaje však v průběhu roku byly upraveno o cca 282 mil. Kč, což oproti předchozímu roku představuje růst o cca 4 mld. Kč. Rozpočet byl nakonec ještě navýšen na 49,7 mld. Kč. Tento rozpočet však v plné výši využit nebyl. Byl vyčerpán jen ve výši cca 92 %. Důvodem nevyčerpání finančních prostředků je především složitý akviziční proces, příprava a specifické komoditní požadavky. Investice proběhly ve formě nákupu různých pušek s granátometry a terénních nákladních automobilů. Dále došlo k modernizaci vrtulníků s označením MI – 171. Celkové skutečně spotřebované investiční výdaje v roce 2016 činily 4,4 mld. Kč, což oproti roku 2015 bylo o 2 mld. Kč méně.⁵⁷

V roce 2016 došlo k růstu domén, ve kterých se bojuje. V minulosti se jednalo jen o zemi, vodu a vzduch. V roce 2016 ke zmíněnému přibyl kyberprostor a v roce 2019 poté rozšířilo tyto prostory NATO o další prostor, tentokrát o vesmír.

Celkové výdaje Ministerstva obrany v roce 2017 byly rozpočtovány ve výši 52,5 mld. Kč. Tento rozpočet byl následně zvýšen na 53,2 mld. Kč, kdy na platy, pojistné, FKSP, sociální dávky a důchody bylo vyčleněno 26 mld. Kč, na ostatní neinvestiční výdaje 19,8 mld. Kč a na investiční výdaje 6,7 mld. Kč. Je zde tedy patrný růst celkových meziročních výdajů o 4,8 mld. Kč. Celkový rozpočet po zapojení veškerých zdrojů byl v rozsahu 57,3 mld. Kč. Z tohoto rozpočtu bylo vyčerpáno jen zhruba 52,9 mld. Kč, tj. přibližně 92 %. Investiční výdaje byly rozpočtovány v rozsahu 6,7 mld. Kč. Následně

⁵⁶ *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2015* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_5001_6000/5146/SZU_2015.pdf

⁵⁷ *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2016* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_5001_6000/5146/SZU_2016_FINAL.pdf

byly navýšeny na 7,2 mld. Kč a skutečně bylo vyčerpáno jen 6,3 mld. Kč. Konkrétní výdajová stránka obsahovala nákup nových obrněných vozidel PANDUR pro zahraniční mise. Mezi další investiční akce většího rozsahu spadaly např. nákupy letištních radiolokátorů nebo reprodukce armádní datové sítě. Mimo to začala výstavba datové sítě globálního charakteru. Pro letouny Gripen byly zakoupeny laserové ozařovače a jiné.⁵⁸

V roce 2018 se výdaje resortu Ministerstva obrany navýšily v rámci rozpočtu na 58,9 mld. Kč. I tento rok byl rozpočet následně navýšen, tentokrát na 59 mld. Kč, kdy na platy, pojistné, FKSP, sociální dávky a důchody bylo vyčleněno 28,3 mld. Kč, na ostatní neinvestiční výdaje 22,6 mld. Kč a na investiční výdaje 8 mld. Kč. Došlo tedy k meziročnímu růstu rozpočtu po změnách o cca 5,8 mld. Kč. Z celkových zdrojů, které mělo ministerstvo vyčleněno, bylo celkem po změnách vyčerpáno pouze 94,4 %. V oblasti investic bylo realizováno v resortu více než 100 nejrůznějších akcí, a to v celkovém objemu 9,4 mld. Kč. Mezi klíčové investiční akce, které byly plánovány, náležely investice do mobilních radiolokátorů značky MADR. Protože se však nepovedlo s dodavatelem na konkrétních podmínkách dohodnout, akce realizována nebyla. Na druhou stranu byly realizovány modernizace letounů Gripen. Nakoupeny byly dále obrněné vozy značky CBRN. Finance byly také směřovány do komunikačních prostředků Harris a byl pořízen protiletadlový komplet RBS – 70 NG. Následně byly investovány menší zdroje na obnovu nehmotného majetku, a to ve výši 2,1 mld. Kč.⁵⁹

V předposledním zde sledovaném roce byl celkový rozpočet výdajů plánován v rozsahu 66,7 mld. Kč, kdy na platy, pojistné, FKSP, sociální dávky a důchody bylo vyčleněno 31 mld. Kč, na ostatní neinvestiční výdaje 23,4 mld. Kč a na investiční výdaje 12,3 mld. Kč. Došlo tedy k růstu výdajů o cca 7,8 mld. Kč. Celkem v tomto roce Ministerstvo obrany utratilo 68,3 mld. Kč. Došlo tedy k dalšímu nárůstu výdajů, kterými Česká republika reagovala na celospolečenské změny, především zhoršující se bezpečnostní situace ve světě. Investiční akce roku 2019 byly realizovány ve výši 12,7 mld. Kč, přičemž plánovány byly ve výši 17,3 mld. Kč. Rostoucí investiční výdaje směřovaly do obrněných vozidel CBRN, TITUS, PANDUR. Poté byly nakoupeny

⁵⁸ *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2017* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_50001_60000/5146/SZU_2017.pdf

⁵⁹ *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2018* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_50001_60000/5146/SZ___2018_final.pdf

3D radiolokátory značky MADR, a to ve finančním rozsahu 0,9 mld. Kč. Dále byly investice směřovány do víceúčelových vrtulníků, letounů L-159 T a letounů CASA c-295.⁶⁰

V roce 2020 byl rozpočet Ministerstva obrany plánován ve výši 72,6 mld. Kč, tj. o 5,9 mld. Kč vyšší oproti rozpočtu z roku 2019, kdy na platy, pojistné, FKSP, sociální dávky a důchody bylo vyčleněno 32,3 mld. Kč, na ostatní neinvestiční výdaje 25,7 mld. Kč a na investiční výdaje 14,6 mld. Kč. Rozpočet byl ovlivněn především pandemií viru Covid-19 a nově vzniklými výzvami, kterým čelil celý svět. Z investičního hlediska se jednalo o vyčlenění rozpočtů na neplánované výdaje na různá opatření realizovaných Armádou ČR a ostatními složkami rezortu obrany, které měly řešit a zmírňovat dopady pandemie. Jednalo se o výdaje na ochranné pomůcky a jejich distribuci, zdravotní zabezpečení hranic, trasování osob, podporu krajských hygienických stanic, atd. Konkrétně na tyto účely bylo vyčleněno 0,7 mld. Kč. Kvůli těmto neplánovaným výdajům došlo ke snížení investičních výdajů na novou vojenskou techniku. Z pohledu reprodukce majetku bylo realizováno několik desítek projektů v částce 17,5 mld. Kč, což představuje 23,52% podíl na celkovém čerpání kapitoly Ministerstva obrany. Z pohledu meziročního srovnání zde došlo k růstu ve výši cca 3,2 mld. Kč. V rámci kapitálových výdajů byly nakoupeny např. další obrněná vozidla Titus za částku kolem cca 1,2 mld. Kč. Poté byly nakoupeny další obrněná vozidla PANDUR. Za 0,8 mld. Kč byl zakoupen rušič STARKOM. Nadto došlo k další výstavbě datových center, byl zakoupen sledovací systém a protiletadlový raketový komplet. V neposlední řadě došlo k modernizaci vrtulníků a nadzvukových letounů.⁶¹

V roce 2020 byl v rámci střednědobého výhledu plánován další růst výdajů na obranu - o 13 % na rok 2021 a oproti roku 2021 dalších 11,5 % na rok 2022. Ve své práci jsem zvolil rok 2020 jako poslední sledovaný v tomto období, a to hned z několika důvodů. Hlavním z nich je vpád ruských vojsk na Ukrajinu na začátku roku 2022 a s tím související předvídatelná změna v potřebě vlády financovat vnější obranu. Nakupovat moderní zbraně, technologie a investovat do AČR podstatně více peněz, než doposud

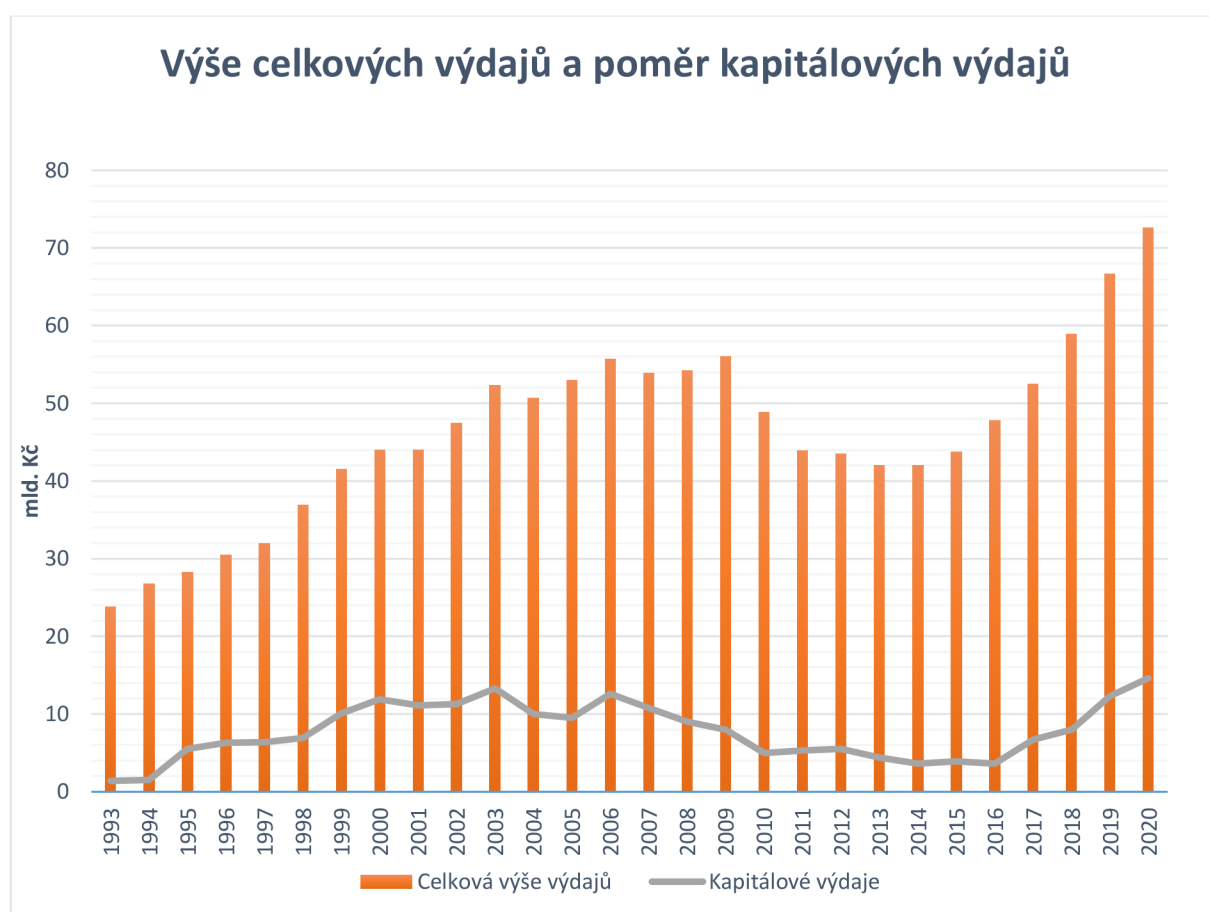
⁶⁰Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2019 [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_5001_6000/5146/SZU_2019_FINAL.pdf

⁶¹ Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2020 [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_50001_60000/5146/SZU_2020_final.pdf

činila, a tak zároveň začít plnit závazek vůči ostatním členům NATO. Tímto závazkem mám na mysli výdaje na obranu ve výši alespoň 2 % HDP státu.

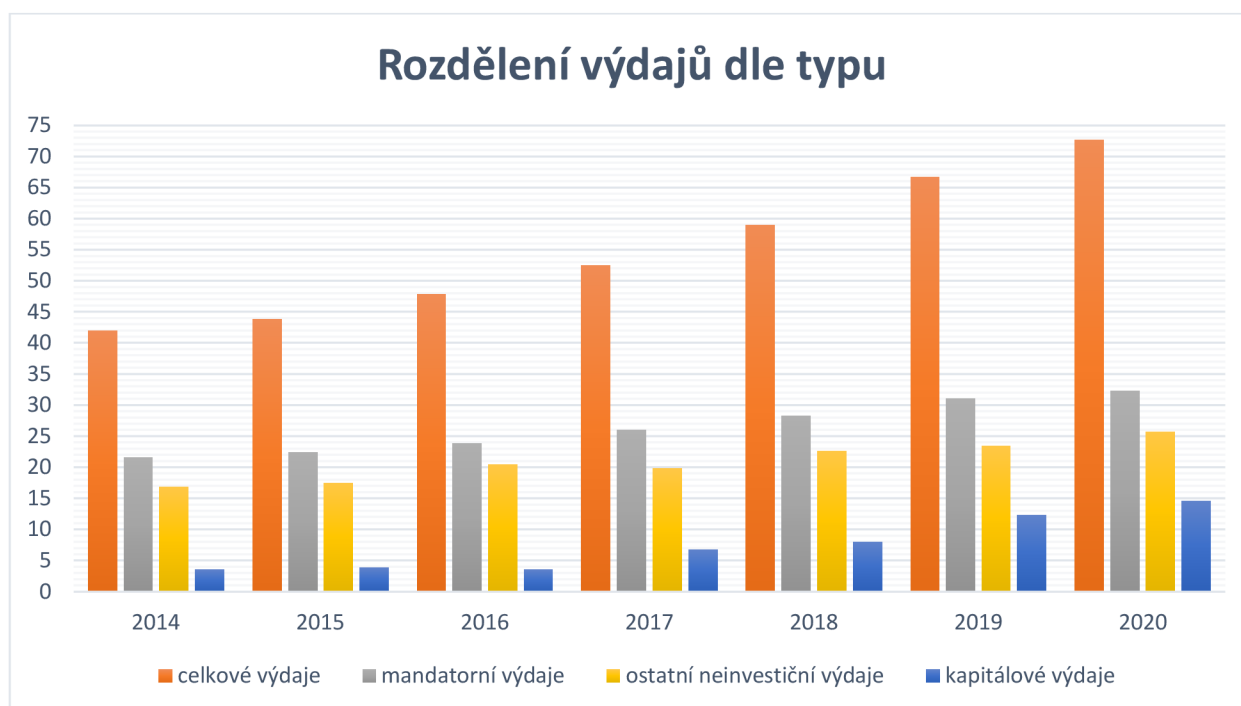
Z výše uvedeného je tedy patrné, že nejprve docházelo k poklesu celkových i investičních výdajů (viz graf č. 6). Ty se povedlo opět navýšit v roce 2015. O výdajích, které ministerstvo plánuje, informuje pomocí Dlouhodobého výhledu, který je v současné době plánován do roku 2030. V tomto dokumentu reaguje ministerstvo na hrozby vzniklé naší zemi. Plánuje tedy navýšit útvary i jednotky a především pořídit nové technologie. Je však otázkou, zda vzniklá ekonomická situace umožní armádě efektivně reagovat na světové bezpečnostní hrozby.⁶² Dochází totiž zároveň k růstu inflace, s čímž souvisí i růst mandatorních výdajů, které nedávají velký prostor k růstu investic.

Graf č. 6

⁶² *Koncepce výstavby AČR 2030* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://acr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/koncepce_2030.pdf

Graf č. 7

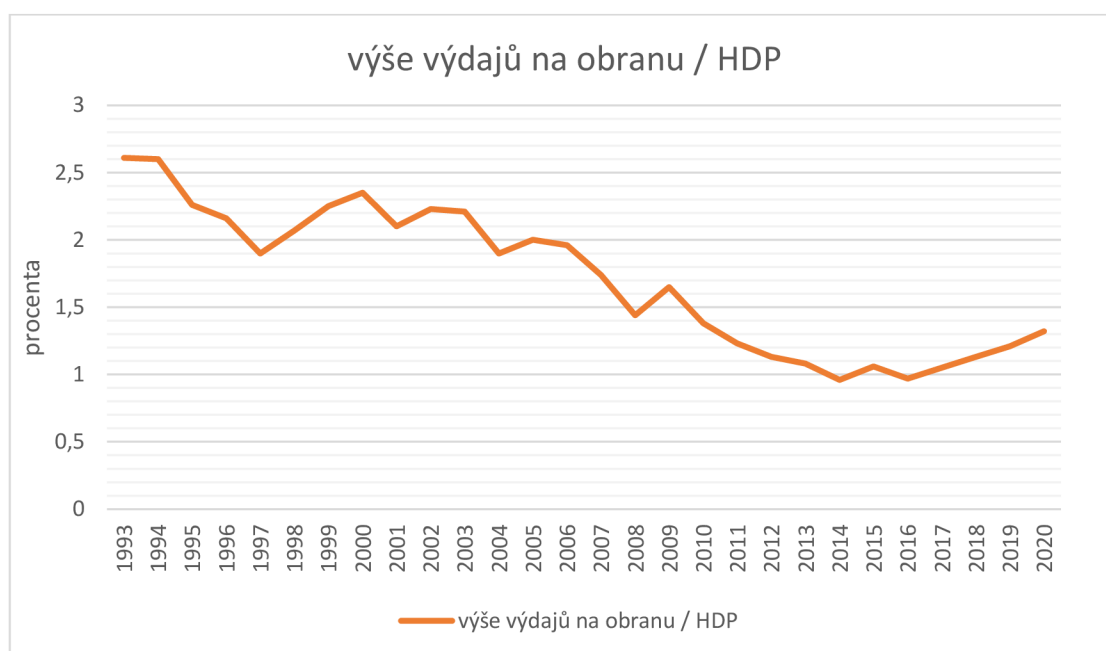

Odečtením hodnot na ose X v grafu č. 7 vidíme roky 2015 – 2020, kdy v těchto letech můžeme vidět tendenci zvyšujících se výdajů. Každý jednotlivý typ výdajů rostl a díky tomu i výdaje celkové, které jsou zobrazeny na ose Y v mld. Kč.

V roce 2014 se schválený rozpočet pohyboval na hranici 42 mld. Kč, tedy hodnotě z roku 1999, ale výše investičních výdajů klesla na úroveň 3,6 mld. Kč, což bylo ekvivalentem 8,6 %. Nejhoršího výsledku na poli investic dosáhl rozpočet v roce 2016, kdy tyto výdaje činily také 3,6 mld. Kč, ale pouze ve výši 7,5 % celkových výdajů. Od roku 2017 rostly všechny typy výdajů, i ty kapitálové, až v roce 2020 pak dosáhly hodnoty 14,6 mld. Kč, tedy ekvivalentu 20 % celkového rozpočtu.

2.5 Hodnocení plnění 2 % závazku vůči NATO

Graf č. 8

V grafu č. 8 vidíme vyobrazenou křivku, která znázorňuje procentuální vyjádření výše kapitálových výdajů vyčerpaných MO v daném roce oproti reálnému HDP. Tento graf bude popsán ve čtyřech časových obdobích.

1) Je patrné, že ČR od roku 1993 do roku 2003 dosahovala míry výdajů těsně nad 2 procenty ročního HDP. Od roku 2003 byla úroveň financování ovlivněna reformou ozbrojených sil a reformou veřejných financí. Klesl i podíl obranných výdajů na státním rozpočtu ČR z 6,6% v roce 2003 na 5,8% v roce 2005. Toto období tedy lze považovat za období, kdy ČR vůči svému HDP dostatečně financovala svou obranu.

2) Od roku 2004 byl trend v podstatě stále klesající, až v roce 2009 mírně vzrostl. Z grafu č. 8 o financování obrany v ČR lze velmi dobře vidět dopady finanční krize z roku 2008. Tato křivka znázorňuje klesající výdaje na obranu. Klesající trend výdajů na obranu byl v té době patrný ve většině evropských zemí, které jsou členy NATO. Tento trend měl za následek to, že ČR v tomto období nedostatečně financovala svou obranu.

3) Od roku 2009 do roku 2014 byl zachován klesající výdajový trend, až v roce 2014 spadla křivka na svou spodní hranici s výsledkem 0,96 %. Tento výsledek je nižší než polovina požadované výše celkových ročních výdajů na členskou zemi NATO.

Krizy na světových finančních trzích probíhaly zejména v první polovině roku 2009, kdy přišlo vyrovnání až v průběhu roku 2012. Následovala recese v letech 2015 a 2016, která úzce souvisela s vývojem na ropném trhu a v energetice. Celkové výdaje na obranu již od roku 2014 rostly, ale při porovnání s HDP stále nedostatečně rychle. V roce 2015 a 2016 výdaje na obranu ČR vůči HDP stagnovaly a držely se kolem 1 % HDP. V tomto časovém období tedy ČR svou obranu stále nedostatečně financovala, kdy hlavním důvodem byly vládní výdajové škrty v souvislosti s následky po finanční krizi.

4) Od roku 2017 je patrný určitý posun, kdy každý rok celkové výdaje na obranu vzrostou tak, že roste i poměr obranných výdajů vůči HDP. Doufejme, že takto nastavený trend bude pokračovat i v následujících letech a ČR tak začne dodržovat svůj slib vůči NATO – financovat svou obranu alespoň 2 % HDP ročně.

Česká republika se mezi lety 2012-2017 ve výši výdajů na obranu umístila na konci druhé poloviny s dalšími menšími zeměmi. Například Slovensko se dostalo na hodnotu 0,98 % HDP v roce 2013, Maďarsko mělo v roce 2014 reálné výdaje na obranu ve výši 0,86 % HDP a Litva v roce 2012 dokonce jen 0,76 % HDP.⁶³

Naopak evropskými tahouny ve financování své bezpečnosti jsou Řecko, Velká Británie a Polsko. Řecko mělo nejnižší celkové výdaje na obranu v roce 2014 a ty byly ve výši 2,2 % HDP. Velká Británie měla nejnižší výdaje ve výši 2 % HDP v roce 2015 a Polsko v roce 2013 s výši výdajů na hodnotě 1,72 % HDP.⁶⁴

⁶³ *Defence Expenditure of NATO Countries* [online]. 21.10.2020. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2020/10/pdf/pr-2020-104-en.pdf

⁶⁴ *Armádní výzbroj a výdaje na obranu* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: www.nku.cz/cz/kontrola/analyzy/armadni-vyzbroj---test-id11640/

3 Závěr

Úvodní část teoretické části práce byla věnována problematice vnější bezpečnosti, jejímu vymezení z pohledu legislativního zakotvení, ale i z pohledu zdrojů z řad odborné veřejnosti a např. i její odlišení od vnitřní bezpečnosti. Pro účely této práce vnímáme pojem vnější bezpečnosti jako stav, při kterém jsou všechny vnější hrozby eliminovány na nejnižší možnou míru, kdy stát je k potírání těchto nebezpečných situací efektivně vybaven a zároveň jsou správně nastaveny všechny nutné mechanismy k udržování bezpečnosti.

V teoretické části bakalářské práce popisuji fakt, že stát potřeboval ochranu před vnějšími nepřáteli již v dobách dávno minulých. Z toho důvodu vládní politika vždy úzce souvisela se vznikem vojenských financí jako samostatné finanční kapitoly od vzniku samostatného státu. Dále se zaměřuji a obecně popisuji důvody zakotvení obrany státu v legislativě a instituce, které se na zabezpečení obrany podílejí. Další podkapitola se zabývá celkovými výdaji na obranu. Zdrojem těchto výdajů je státní rozpočet a ten přímo souvisí se směřováním země a vládní politikou. Následuje několik podkapitol, ve kterých poskytuji obecný výčet vojenských výdajů, konkrétnější výčet vojenských výdajů ČR a způsob programového financování pro financování vojenských výdajů. V další podkapitole se zabývám finančním hospodařením resortu MO ČR, způsobem financování zahraničních misí a problematikou dodržení závazku vůči společenství zemí organizace Severoatlantické aliance.

Praktická část bakalářské práce je zaměřena na strukturu, vývoj a rozdělení běžných a kapitálových výdajů MO. Jedná se o hlavní institucionální část financování vnější bezpečnosti ČR od roku 1993 až do roku 2020. Další kapitola praktické části se snaží najít odpověď, zdali jsme jako ČR dostatečně financovali svou obranu, tak jak jsme přislíbili organizaci NATO. Informace k praktické části bakalářské práce jsem čerpal zejména z Návrhů státního rozpočtu zveřejněných na stránkách Ministerstva obrany a Ministerstva financí. Z těchto informací byly pro přehlednost vytvořena tabulka, ze které vychází několik grafických znázornění. Tyto grafy byly vytvořeny pro snazší pochopení a lepší ilustraci komentovaných dat. Získané informace jsem poměřoval s dalšími ukazateli, jako jsou výdaje státního rozpočtu a HPD.

Praktická část bakalářské práce na téma financování vnější bezpečnosti ČR si mimo jiné kladla za cíl najít odpovědi na dvě výzkumné otázky, kterými jsou:

1) Jaká byla struktura a účel výdajů MO v jednotlivých letech?

2) Dodržela ČR svůj závazek vůči NATO - financování obrany ČR na úrovni 2 % hladiny?

Hledání odpovědí proběhlo na základě výzkumu z praktické části bakalářské práce - analýzy kapitoly MO ze státních závěrečných účtů. Na základě těchto podkladů lze usoudit, že financování vnější bezpečnosti ČR je nízké - není tedy ze státního rozpočtu financované dostatečně. Konkrétní výše se odvíjí od výše HDP v daném roce. Od roku 2006 se však výše výdajů na obranu nedostává ani na udávaná 2 % HDP. Mezi hlavní faktory ovlivňující výši výdajů souvisí jak s následky finančních krizí, hospodářskou recesí, tak i snahou vlády ušetřit celkové výdaje státního rozpočtu tím, že sníží rozpočet MO. Tento vládní krok tak pomohl vládě využít finance v jiném resortu veřejných financí, ale prodloužil dobu, kdy se ČR nebyla schopná přiblížit svými obranými výdaji hranici 2 % HDP. Od roku 2016 začínají růst celkové výdaje kapitoly MO a od roku 2017 začínají růst i kapitálové výdaje. Kapitálové výdaje byly v celém sledovaném období poměrně nízké a AČR tak nemohla nakupovat techniku, kterou by potřebovala a vyměnit ji za modernější. Určitou roli v pomalém nákupu armádní techniky však může mít i velikost armádních zakázek a doba potřebná k jejich vyhodnocení a zpracování. Základní problém vidím v myšlence snižování výdajů na obranu v době míru na nejnižší možnou úroveň. Snižované výdaje na minimum můžeme vidět na grafu č. 8 od roku 2013 do roku 2017. Pozitivně vnímám nastavený trend posledních let, kdy se celkový rozpočet na obranu zvyšuje a tím se dostává i na dlouho plánované investiční výdaje.

V teoretické části bakalářské práce se podařilo nastínit ucelený obraz pojmu vnější bezpečnost a problematiky jejího financování. V rámci praktické části se zcela podařilo shrnout strukturu a účel výdajů MO ČR a na základě grafického znázornění okomentovat. Zároveň se podařilo na základě dostupných dat zjistit odpověď na výzkumnou otázku č. 2, které se věnuje samostatná podkapitola. Práce si kladla za cíl ověřit dvě výzkumné otázky. Tyto otázky byly v praktické části této bakalářské práce vyhodnoceny jako správně položené a dostatečně zodpovězené.

Dále by jistě bylo přínosné rozpracování komplexnější analýzy financování vnější bezpečnosti tak, aby podávala ucelený obraz a obsahovala by informace o armádě, zpravodajských službách a dalších orgánech, které jsou státem zřízené k ochraně státu a národa. Nicméně je pravdou, že data od VZ a ÚZSI podléhají určitému stupni utajení a dále jsou v podstatě nepublikovatelná. Tato problematika tak lze řešit pouze na půdě orgánu, který k tomu má potřebné prověření.

Tato bakalářská práce nabízí ucelený přehled o struktuře a účelů výdajů použitých na zachování vnější bezpečnosti. K dosažení přehledu bylo za potřebí použít rešerše dostupných literárních zdrojů, deskripci a v praktické části také analýzu dat, kterou pro přehlednost doplňuje grafický výstup.

Téma své bakalářské práce jsem si zvolil, protože mne zajímala problematika jak vnitřní tak i vnější bezpečnosti a chtěl jsem si v této problematice rozšířit obzory. Při zpracovávání tohoto tématu jsem však zjistil, o jak komplexní problém se jedná a proto bych se rád tomuto tématu věnoval i v budoucnosti. Velmi překvapivé pro mě osobně bylo zjištění, že jsme jako stát dlouhou dobu nedostatečně financovali vlastní obranu. Domnívám se, že vydání alespoň 2 % HDP na obranu státu a národa ročně není nemožné, naopak je to v tuto dobu nutné a žádoucí.

4 Seznam použité literatury

Tištěné zdroje

- 1) FLACHBART, Alojz. *Management financování Armády České republiky*: skripta. Brno: Univerzita obrany, 2008. ISBN 978-80-7231-264-1.
- 2) HOLCNER, Vladan. *Základy ekonomiky obrany státu*: studijní text. Brno: Univerzita obrany, 2011. ISBN 978-80-7231-817-9.
- 3) OCHRANA, F. *Vybrané problémy financování a ekonomiky obrany*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze 1998.
- 4) PERNICA, Bohuslav. *Profesionalizace ozbrojených sil: trendy, teorie a zkušenosti*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2007. ISBN 978-80-7278-381-6.

Zákonná úprava

- Zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky* v posledním znění,
- Zákon č. 110/1998 Sb., *Zákon o bezpečnosti České republiky* v posledním znění,
- Zákon č. 181/2014 Sb., *Zákon o kybernetické bezpečnosti* v posledním znění,
- Zákon č. 10/1993 Sb., *Zákon o státním rozpočtu České republiky na rok 1993* v posledním znění,
- Zákon č. 331/1993 Sb., *Zákon o státním rozpočtu České republiky na rok 1994* v posledním znění,
- Zákon č. 268/1994 Sb., *Zákon o státním rozpočtu České republiky na rok 1995* v posledním znění,
- Zákon č. 305/1995 Sb., *Zákon o státním rozpočtu České republiky na rok 1996* v posledním znění,
- Zákon č. 315/1996 Sb., *Zákon o státním rozpočtu České republiky na rok 1997* v posledním znění,
- Zákon č. 348/1997 Sb., *Zákon o státním rozpočtu České republiky na rok 1998* v posledním znění,

Zákon č. 22/1999 Sb., *Zákon o státním rozpočtu České republiky na rok 1999* v posledním znění,

Zákon č. 58/2000 Sb., *Zákon o státním rozpočtu České republiky na rok 2000* v posledním znění,

Zákon číslo 222/1999 Sb., *Zákon o zajišťování obrany České republiky* v posledním znění.

Internetové zdroje

Bezpečnostní strategie ČR [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/002.pdf>

GRUNTOVÁ, Kateřina. Zběžný ekonomický pohled na Armádu České republiky: zhodnocení a výzvy. Institut komunikačních studií a žurnalistiky, *FSV, Univerzita Karlova* [online]. 2022. [cit.2022-08-23]. Dostupné z: <https://media.fsv.cuni.cz/2022/01/11/zbezny-ekonomicky-pohled-na-armadu-ceske-republiky-zhodnoceni-a-vyzvy/>

JANDÁČEK, Pavel. *Koncepce výstavby AČR do roku 1996* [online]. Ministerstvo obrany, 1993. [cit.2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/Koncepce_vystavby_1996.pdf

Kapitola 307 – Ministerstvo obrany, *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2004* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/mo/doc/szu_2004.pdf

Kapitola 307 – Ministerstvo obrany, *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2005* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/mo/doc/szu_2005.pdf

Kapitola 307 – Ministerstvo obrany, *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2006* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_7001_8000/7996/szu_2006.pdf

Kapitola 307 – Ministerstvo obrany, *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2007* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_7001_8000/7996/szu_2007.pdf

Kapitola 307 – Ministerstvo obrany, *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2008* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_7001_8000/7996/szu_2008.pdf

Kapitola 307 – Ministerstvo obrany, *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2009* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_5001_6000/5146/SZU-2009-kap307_-_MO.pdf

Kapitola 307 – Ministerstvo obrany, *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2010* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_50001_60000/5146/ucet2010.pdf

Kapitola 307 – Ministerstvo obrany, *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2011* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_50001_60000/5146/2011.pdf

Kapitola 307 – Ministerstvo obrany, *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2012* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_5001_6000/5146/SZ___2012.pdf

Kapitola 307 – Ministerstvo obrany, *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2013* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_5001_6000/5146/SZ_2013.pdf

Kapitola 307 – Ministerstvo obrany, *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2014* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_5001_6000/5146/SZU_2014.pdf

Kapitola 307 – Ministerstvo obrany, *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2015* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_5001_6000/5146/SZU_2015.pdf

Kapitola 307 – Ministerstvo obrany, *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2016* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_5001_6000/5146/SZU_2016_FINAL.pdf

Kapitola 307 – Ministerstvo obrany, *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2017* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_50001_60000/5146/SZU_2017.pdf

Kapitola 307 – Ministerstvo obrany, *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2018* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_50001_60000/5146/SZ___2018_final.pdf

Kapitola 307 – Ministerstvo obrany, *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2019* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_5001_6000/5146/SZU_2019_FINAL.pdf

Kapitola 307 – Ministerstvo obrany, *Návrh závěrečného účtu státního rozpočtu ČR za rok 2020* [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_50001_60000/5146/SZU_2020_final.pdf

Mareš, M. In. Zeman, P. a kol.: *Česká bezpečnostní terminologie*. Výklad základních pojmů. Brno: Ústav strategických studií vojenské akademie v Brně, 2002. [cit. 2022-08-25]. Dostupné z: <https://moodle.unob.cz/pluginfile.php/11277/course/section/3043/%C4%8Cesk%C3%A1%20bezpe%C4%8Dnostn%C3%AD%20terminologie.pdf>, str. 18.

Ministerstvo vnitra České republiky, odbor bezpečnostní politiky: *Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu* [citováno 9. 2. 2022]. Dostupný z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-rizeni-a-planovani-obrany-statu.aspx>

Příloha č. 1 k zák. č. 58/2000 Sb.: *Úhranná bilance příjmů a výdajů st. rozpočtu* [online]. Ministerstvo financí, 2000. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Zak_2000-058_Prilohy-k-zakonu-c-582000-Sb.pdf

Resortní rozpočet MO na rok 2001 [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/assets/finance-a-zakazky/resortni-rozpocet/roz2002.pdf>

Resortní rozpočet MO na rok 2002 [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/assets/finance-a-zakazky/resortni-rozpocet/roz2002.pdf>

Resortní rozpočet MO na rok 2003 [online]. [cit. 2022-08-23]. Dostupné z: <https://mocr.army.cz/assets/finance-a-zakazky/resortni-rozpocet/roz2003.pdf>

Severoatlantická aliance. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-08-31]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Severoatlantick%C3%A1_aliance

Summit NATO ve Walesu [online]. [cit. 2022-08-31]. Dostupné z: http://data.idnes.cz/soubory/na_knihovna/A150106_M02_023_FB1403_WALES.PDF

Zpráva o činnosti 2020: Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost [online]. Praha, 2021. [cit.2022-08-24]. Dostupné z:

https://nukib.cz/download/publikace/zpravy_o_stavu/Zprava_o_cinnosti_NUKIB%20-%202020.pdf.

5 Seznam použitých zkratk

AČR – Armáda České republiky

BRS – Bezpečnostní rada státu

ČR – Česká republika

FKSP – Fond kulturně sociálních potřeb

GŠ AČR - Generální štáb Armády České republiky

HDP – Hrubý domácí produkt

HFÚ – Hlavní finanční úřad

NATO – Severoatlantická aliance

NÚKIB - Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost

MO – Ministerstvo obrany

PVO – Protivzdušná obrana

RFO – Regionální finanční odbor

VFÚ – Vojenský finanční úřad

VZ – Vojenské zpravodajství

ÚZSI – Úřad pro zahraniční styky a informace

6 Seznam příloh

1) tabulka č. 1.....	27
2) graf č. 1.....	28
3) graf č. 2.....	29
4) graf č. 3.....	30
5) graf č. 4.....	35
6) graf č. 5.....	40
7) graf č. 6.....	45
8) graf č. 7.....	46
9) graf č. 8.....	47

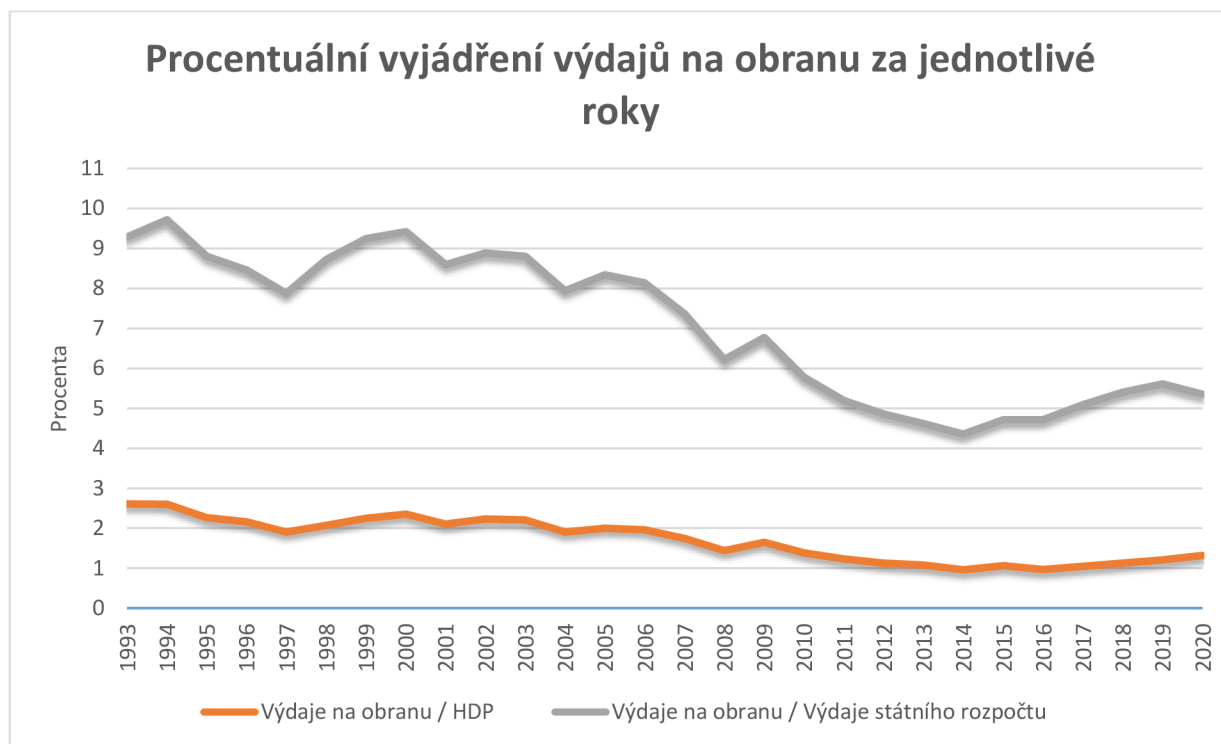
7 Přílohy

Příloha č. 1

rok	Výše výdajů na obranu	HDP	Výdaje za obranu / HDP v %	Výše státního rozpočtu	Výdaje na obranu / výše st. rozpočtu v %	Výše st. rozpočtu / HDP v %
1993	23,8	910,6	2,61	356,9	6,67	39,19
1994	27	1037,5	2,6	380,1	7,11	36,64
1995	28,3	1252,1	2,26	432,7	6,54	34,56
1996	30,5	1414	2,16	484,4	6,3	34,26
1997	31,3	1650	1,9	524,7	5,97	31,80
1998	37,6	1820	2,07	566,7	6,65	31,14
1999	41,7	1849	2,25	596,9	6,99	32,28
2000	44,7	1900	2,35	632,3	7,07	33,28
2001	45	2139	2,1	693,9	6,49	32,44
2002	48,9	2192	2,23	736,6	6,65	33,60
2003	53,2	2405	2,21	808	6,59	33,60
2004	52,5	2757	1,9	869,1	6,04	31,52
2005	58,5	2920	2	923	6,34	31,61
2006	63,1	3222	1,96	1021	6,18	31,69
2007	61,3	3535	1,74	1092	5,62	30,89
2008	52,9	3689	1,44	1107	4,78	30,01
2009	59,7	3627	1,65	1167	5,12	32,18
2010	50,8	3693	1,38	1157	4,4	31,33
2011	45,7	3743	1,23	1155	3,96	30,86
2012	42,9	3820	1,13	1152	3,73	30,16
2013	41,4	3855	1,08	1173	3,54	30,43
2014	41,1	4284	0,96	1211,6	3,39	28,28
2015	47,3	4495	1,06	1297	3,65	28,85
2016	45,6	4719	0,97	1219,8	3,74	25,85
2017	52,9	5042	1,05	1309,3	4,04	25,97
2018	59,8	5313	1,13	1401	4,27	26,37
2019	68,3	5652	1,21	1551,7	4,4	27,45
2020	74,3	5613	1,32	1842,9	4,03	32,83

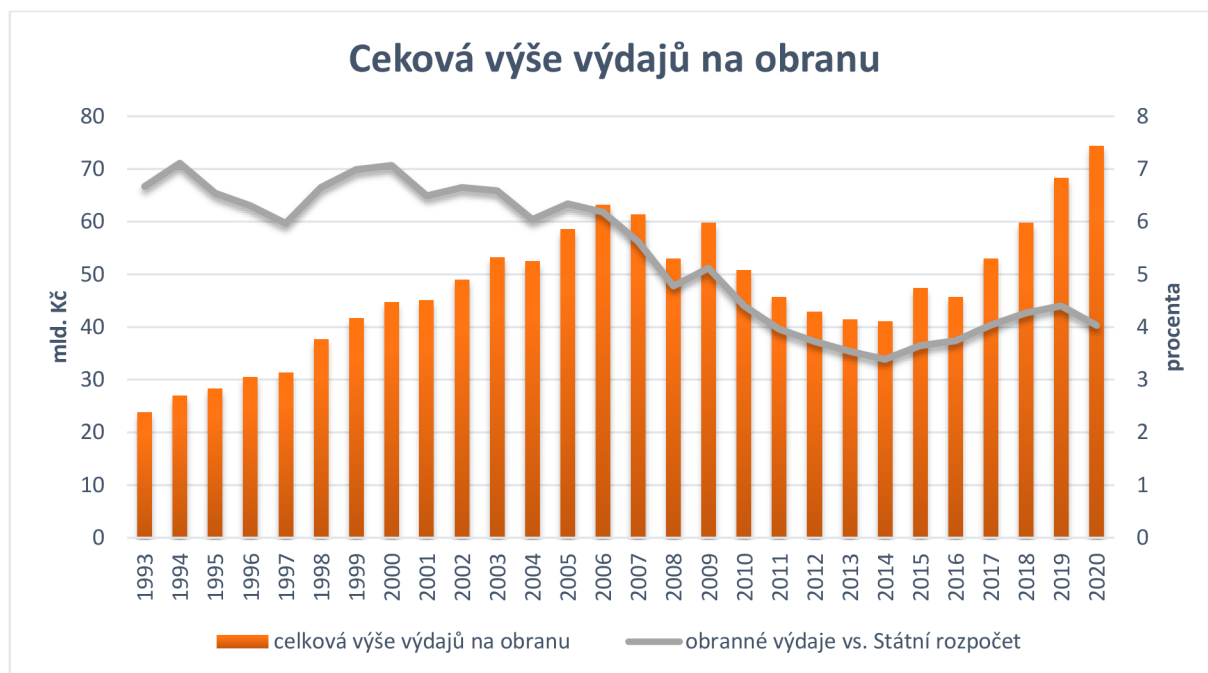
Zdroj: data Ministerstva obrany, vlastní zpracování

Příloha č. 2

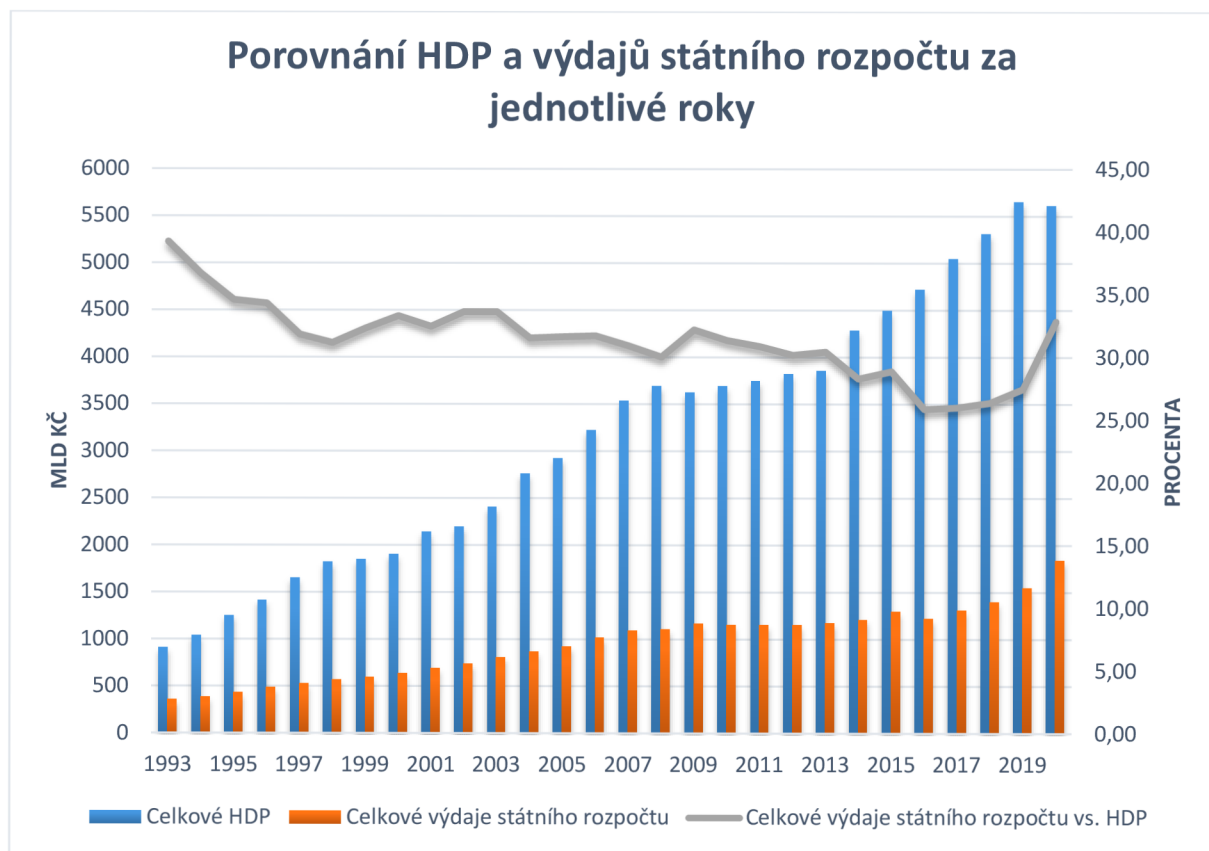
Zdroj: data Ministerstva obrany, vlastní zpracování

Příloha č. 3

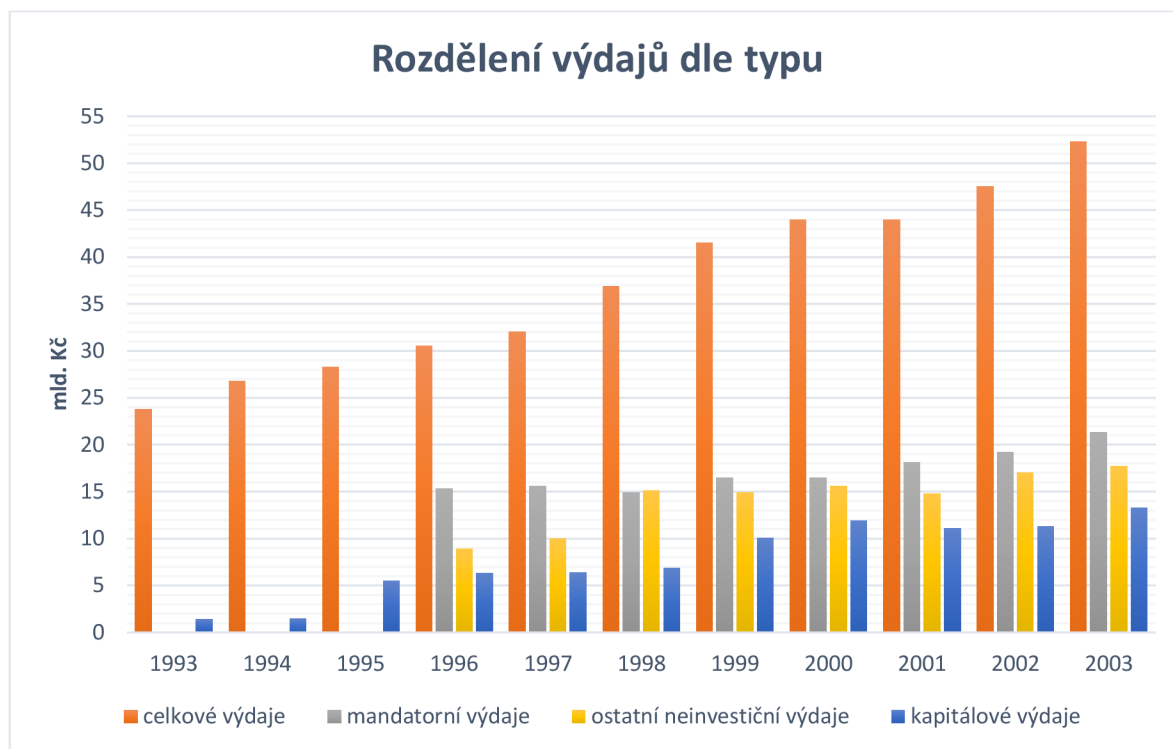
Zdroj: data Ministerstva obrany, vlastní zpracování

Příloha č. 4

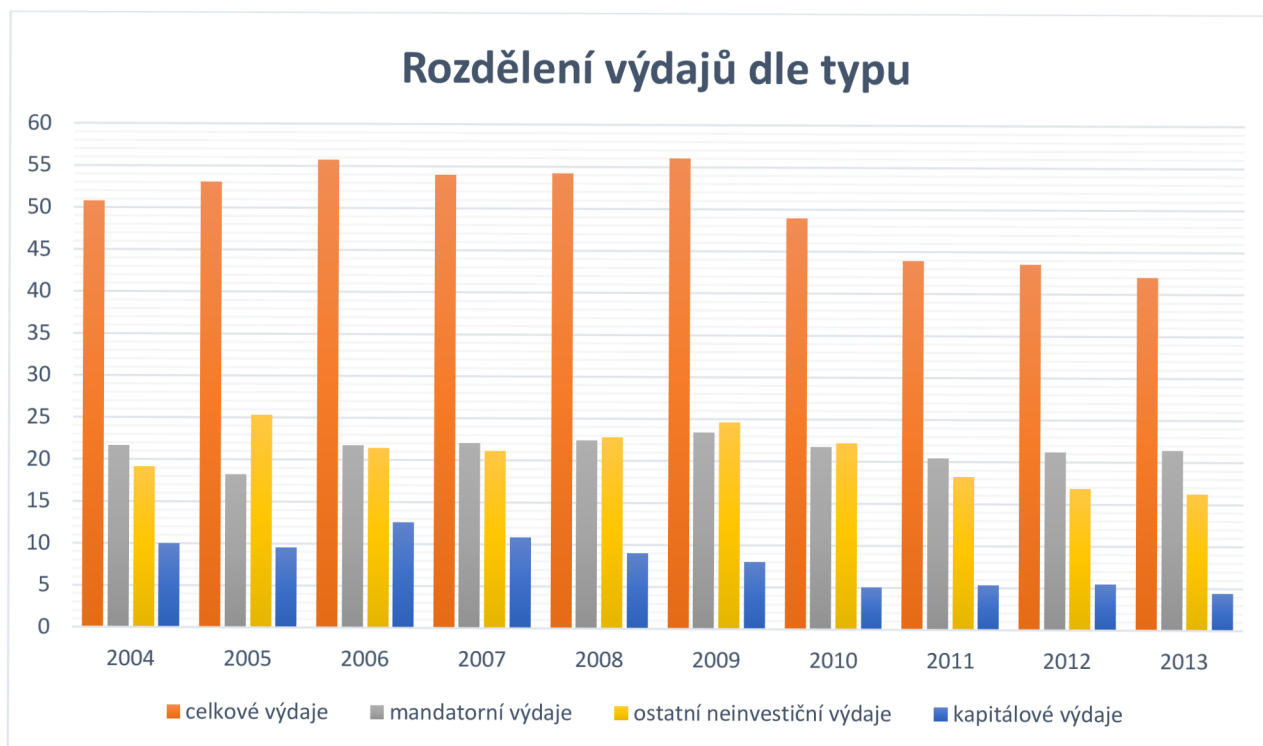
Zdroj: data Ministerstva obrany, vlastní zpracování

Příloha č. 5

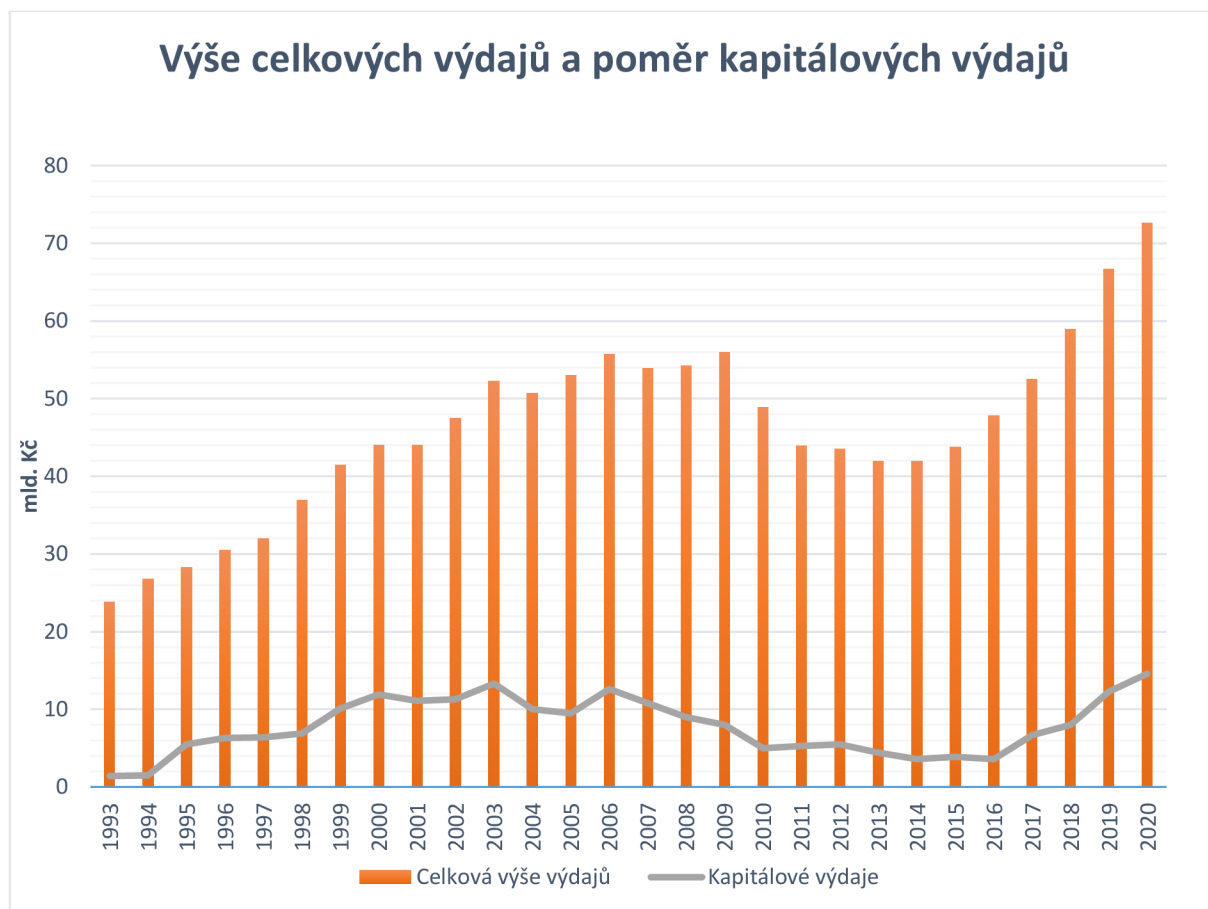
Zdroj: data Ministerstva obrany, vlastní zpracování

Příloha č. 6

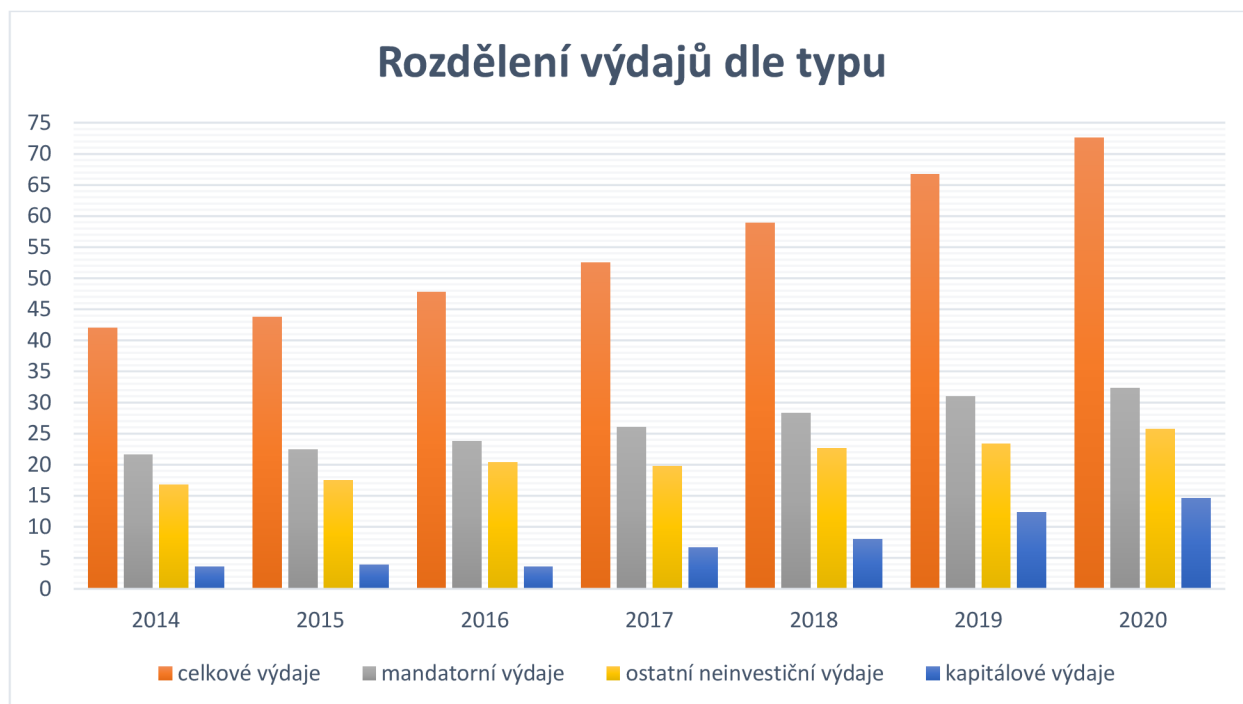
Zdroj: data Ministerstva obrany, vlastní zpracování

Příloha č. 7

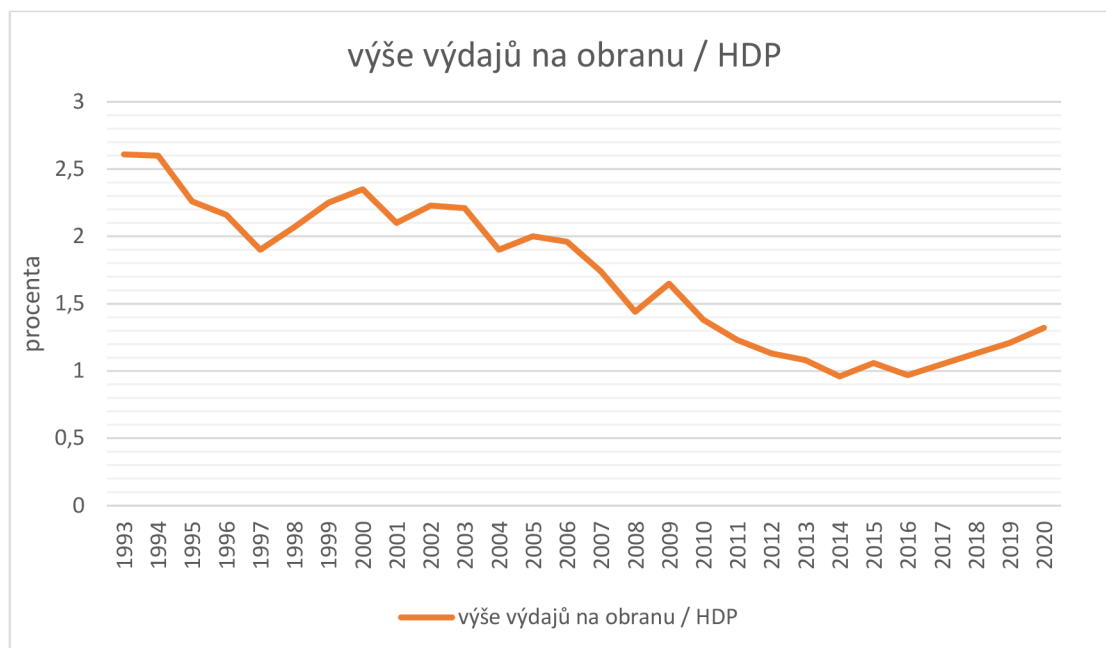
Zdroj: data Ministerstva obrany, vlastní zpracování

Příloha č. 8

Zdroj: data Ministerstva obrany, vlastní zpracování

Příloha č. 9

Zdroj: data Ministerstva obrany, vlastní zpracování